

UČIMO S RODITELJIMA

UČIMO S RODITELJIMA

**ZBIRKA PRIMERA DOBRE PRAKSE
SARADNJE OBRAZOVNIH USTANOVA I RODITELJA
U CILJU INKLUZIJE RASELJENE ROMSKE DECE**

Priredivači:

Gordana Đigić
Tatjana Živanović
Petar Todorović
Tamara Simonović

Niš, 2022.

Doprinos nastanku Zbirke primera dobre prakse dali su:

Andrijana Milošević, vaspitačica, PU „Mladost“, Novi Pazar

Amer Pašović, psiholog, PU „Mladost“, Novi Pazar

Elida Nicević, asistentkinja za saradnju sa porodicama, PU „Mladost“, Novi Pazar

Emilija Romanić, socijalna radnica, PU „Olga Jovičić Rita“, Kraljevo

Jelena Goljić, psihološkinja, PU „Olga Jovičić Rita“, Kraljevo

Marija Čolović Savić, pedagoškinja, PU „Olga Jovičić Rita“, Kraljevo

Ivana Miloradović Kostić, pedagoškinja, PU „Olga Jovičić Rita“, Kraljevo

Andrijana Beriša, asistentkinja za saradnju sa porodicama, PU „Olga Jovičić Rita“, Kraljevo

Slađana Premović, učiteljica, OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar

Vladimir Mutavdžić, nastavnik, OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar

Maja Kulundžić, učiteljica, OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar

Danijela Vukomanović, pedagoška asistentkinja, OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar

Gordana Glišović, učiteljica, OŠ „Dimitrije Tucović“, Kraljevo

Vita Jakovljević, pedagoškinja, OŠ „Dimitrije Tucović“, Kraljevo

Jelena Radosavljević, psihološkinja, OŠ „Dimitrije Tucović“, Kraljevo

Danijela Anžel Kovačević, psihološkinja, Centar za socijalni rad, Kraljevo

Zoran Petrović, pedagoški asistent, OŠ „Dimitrije Tucović“, Kraljevo

Jelena Žerađanin, nastavnica, OŠ „Jovo Kursula“, Kraljevo

Miljana Vranić, pedagoškinja, OŠ „Jovo Kursula“, Kraljevo

Džemilje Gaši, asistentkinja za saradnju sa porodicama, OŠ „Jovo Kursula“, Kraljevo

Danijela Krstić, učiteljica, OŠ „Ljupče Španac“, Bela Palanka

Slavica Ćirić, učiteljica, OŠ „Ljupče Španac“, Bela Palanka

Jovana Petrović, pedagoškinja, OŠ „Ljupče Španac“, Bela Palanka

Elvedina Omerović, nastavnica, Tehnička škola „Izudin Šušević“, Novi Pazar

Majda Kajkuš, nastavnica, Ekonomsko-trgovinska škola, Novi Pazar

Sadržaj

Uvod	5
Značaj saradnje s roditeljima	6
Primeri dobre prakse nastali u predškolskim ustanovama	13
<i>Predškolska ustanova „Mladost“, Novi Pazar</i>	13
<i>Važnost redovnog pohađanja pripremnog predškolskog</i> <i>Programa (radionica sa decom i roditeljima novoupisane dece) ...</i>	15
<i>Sastanak roditelja budućih prvaka sa vaspitačicom</i> <i>i budućom učiteljicom</i>	18
<i>„Značaj ranog razvoja dece“ (radionica sa roditeljima)</i>	20
<i>„Mesec zdrave ishrane“ (radionica sa roditeljima)</i>	22
<i>Predškolska ustanova „Olga Jovičić Rita“, Kraljevo</i>	24
<i>Roditeljski sastanci u romskoj zajednici radi upisa dece</i> <i>u pripremni predškolski program</i>	25
<i>Upoznavanje sa pravima i obavezama dece i roditelja,</i> <i>kao i režimom rada ustanove (radionica sa roditeljima)</i>	27
<i>„Razvojne poteškoće dece do polaska u školu“</i> <i>(radionica sa roditeljima)</i>	30
<i>„Priprema dece za polazak u školu“ (radionica sa roditeljima)</i>	32
Primeri dobre prakse nastali u osnovnim školama	34
<i>Osnovna škola „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar</i>	34
<i>„Gde god nađeš zgodno mesto tu drvo posadi“</i> <i>(akcija uređivanja školskog dvorišta)</i>	36
<i>„Roditelj je biti lako ako samo znate kako“</i> <i>(radionica za podršku roditeljstvu)</i>	38
<i>Sastanak radi upoznavanja roditelja i učenika osmog razreda sa</i> <i>procedurom upisa u srednje škole, afirmativnim merama</i> <i>i konkursom MPNTR za dodelu stipendija učenicima</i> <i>romske nacionalnosti</i>	40
<i>„Deca ne mogu biti roditelji drugoj deci“</i> <i>(radionica prevencije dečijih brakova)</i>	41
<i>Osnovna škola „Dimitrije Tucović“, Kraljevo</i>	43
<i>„Neka školovanje bude lepo putovanje“</i> <i>(roditeljski sastanak na temu pripreme dece za polazak u školu) ..</i>	45
<i>„Bolji smo zajedno“ (radionica o prevazilaženju teškoća</i> <i>pri prelazu sa razredne na predmetnu nastavu)</i>	46

„Mehanizmi prijave nasilja“ (radionica sa roditeljima)	48
„O štetnosti i prevenciji dečjih brakova“ (radionica sa roditeljima učenika 7. i 8. razreda)	49
Osnovna škola „Jovo Kursula“, Kraljevo	52
Priprema za školu (radionica sa roditeljima budućih prvaka)	53
Prevencija i štetnost dečjih brakova (radionica sa roditeljima)	56
O afirmativnim merama za upis u srednju školu (radionica sa roditeljima i učenicima)	58
„Važnost škole i značaj redovnog pohađanja, ponašanje u školi i poštovanje školskih pravila“ (roditeljski sastanak)	60
Osnovna škola „Ljupče Španac“, Bela Palanka	61
Besplatni udžbenici za prvake (radionica sa roditeljima budućih prvaka)	62
„Šta je važno za upis u školu“ (radionica sa roditeljima budućih prvaka)	65
„Kako da pomognem svom detetu u savladavanju gradiva“ (radionica sa roditeljima)	66
Subvencije lokalne samouprave za srednjoškolce (radionica sa roditeljima i učenicima 8. razreda)	70
Primeri dobre prakse nastali u srednjim školama	72
Tehnička škola „Izudin Šušević“, Novi Pazar	72
Sastanak roditelja učenika uključenih u plan podrške sa odeljenskim starešinom i koordinatorkom školskog tima	74
Radionica za učenike osmog razreda i njihove roditelje	76
Ekonomsko-trgovinska škola, Novi Pazar	79
Prezentacija Ekonomsko-trgovinske škole učenicima osmog razreda i roditeljima	81
Individualni sastanci sa roditeljima učenika romske nacionalnosti	83
Umesto pogovora	86

UVOD

U okviru projekta **“Podrška deci tražiocima azila, izbeglicama i raseljenim Romima, kao i obrazovnim ustanovama u Srbiji”**, koji sprovodi **Grupa za decu i mlade „Indigo”**, uz podršku UNHCR-a (Visokog Komesarijata UN za izbeglice), a čiji je jedan od ciljeva da spreči rano napuštanje obrazovanja i doprinese inkluziji interno raseljene romske dece u Beloj Palanci, Kraljevu i Novom Pazaru pružanjem podrške jačanju kapaciteta obrazovnih ustanova, Indigo je raspisao poziv obrazovnim ustanovama za dostavljanje nacрта planova podrške inkluziji interno raseljene romske dece u obrazovni sistem i u šire okruženje, kao i unapređenja saradnje sa njihovim roditeljima. Izabrane ustanove dobile su finansijsku i mentorsku podršku za sprovođenje planova podrške.

Ovaj projekat predstavlja nastavak zajedničkih aktivnosti Indiga i obrazovno-vaspitnih ustanova, realizovanih tokom 2018, 2019, 2020. i 2021. godine. U tom periodu Indigo je podržavao obrazovne ustanove u procesu inkluzije interno raseljene romske dece. Tako je, na primer, u 2021. godini, 298 dece dobilo podršku obrazovnih ustanova, uz angažovanje 16 volontera i 3 asistenta za saradnju s porodicama. Od 207 učenika osnovnih i srednjih škola uključenih u projekat 2021. godine, 202 učenika su uspešno završila razred. Sva deca obuhvaćena planovima podrške nastavila su školovanje.

Imajući u vidu ostvarene pozitivne efekte, Indigo i obrazovne ustanove iz Bele Palanke, Kraljeva i Novog Pazara, čiji su polaznici i interno raseljena romska deca, nastavili su saradnju projektom koji je podrazumevao dalje pružanje podrške inkluziji interno raseljene romske dece u obrazovni sistem i šire okruženje, s tim što je u ovom ciklusu naglasak bio na unapređenju saradnje sa njihovim roditeljima. U ovaj projekat uključene su dve predškolske ustanove („Mladost“ iz Novog Pazara i „Olga Jovičić Rita“ iz Kraljeva), četiri osnovne škole („Rastko Nemanjić“ iz Novog Pazara, „Dimitrije Tucović“ iz Kraljeva, „Jovo Kursula“ iz Kraljeva i „Ljupče Španac“ iz Bele Palanke) i dve srednje škole (Tehnička škola „Izudin Šušević“ iz Novog Pazara i Ekonomsko-trgovinska škola iz Novog Pazara).

Uz podršku mentora i Indiga, svaka ustanova razvila je program unapređenja saradnje s roditeljima, koji uključuje aktivnosti koje doprinose unapređenju veština i povećanju samopouzdanja roditelja romske i druge dece za saradnju sa vaspitačima, nastavnicima i stručnim saradnicima u obrazovnim ustanovama, a u cilju poboljšanja obrazovnih ishoda romske dece, te osiguranja njihove tranzicije na sledeći obrazovni nivo.

Tokom 2022. godine ustanove su realizovale planirane aktivnosti i ova zbirka primera dobre prakse uključuje opise nekih od realizovanih aktivnosti, a nastala je na osnovu dokumentacije ustanova o realizovanim aktivnostima.

Značaj saradnje sa roditeljima

Saradnja obrazovno-vaspitnih ustanova sa roditeljima ima veliki značaj, kako iz ugla kvaliteta obrazovanja svakog pojedinačnog učenika i kvaliteta obrazovanja u konkretnoj ustanovi, tako i posmatrano iz ugla šireg društvenog interesa. Ako imamo u vidu da je kvalitet saradnje između vrtića/škole i porodice jedan od faktora koji se reflektuje na kvalitet obrazovanja i postignuća dece i učenika, jasno je da ovo područje aktivnosti obrazovno-vaspitnih ustanova treba da bude oblast stalnog unapređivanja. I istraživanja i iskustvo su saglasni u tome da dobiti od partnerstva između roditelja i škole/vrtića, zasnovanog na međusobnom uvažavanju i poverenju, postoje na svim nivoima obrazovanja. One se ogledaju u višim obrazovnim postignućima dece, redovnijem pohađanju škole, odgovornijem odnosu prema školskim zadacima i učenju, pozitivnijem opštem stavu prema školi, ređem ispoljavanju socijalno nepoželjnih oblika ponašanja, izraženijoj spremnosti dece da se uključuju u više nivoe obrazovanja. S druge strane, kada saradnja između škole i porodice izostane, javljaju se problemi u školovanju koji predstavljaju suprotnost opisanim dobitima, a krajnja posledica je ispadanje dece iz obrazovnog sistema. To dalje proizvodi tešku upošljivost i nezaposlenost, loš kvalitet života i narušavanje zdravlja pojedinca i njegove porodice, a svi ovi problemi pojedinaca odražavaju se i na zajednicu koja, umesto da ubire doprinose svojih članova, mora da izdvaja više sredstava za različite vidove socijalne zaštite i pomoći.

Iako je potpuno jasno koliko je važno partnerstvo između obrazovno-vaspitne ustanove i porodice, u praksi ono uglavnom ne dostiže željeni kvalitet i pored napora koje ustanove ulažu na tom planu. Deo razloga za to svakako leži u karakteristikama roditelja učenika kao grupe. Roditelje je često teško okupiti, jer se radi o brojnoj grupi (roditelja je više nego učenika u jednoj školi ili jednom razredu, odnosno odeljenju), te je teško naći vreme za okupljanje koje će svima biti prihvatljivo. Pored toga, roditelji učenika u jednoj školi čine vrlo heterogenu grupu. Roditelji se međusobno razlikuju po životnoj dobi, obrazovanju, profesiji, pripadnosti različitim grupama (porodičnim, prijateljskim, verskim i drugim) i još brojnim karakteristikama, što se odražava na njihov sistem vrednosti, njihova interesovanja, informisanost o aktuelnom sistemu obrazovanja, sklonost ka izboru određenih aktivnosti kao prioriternih itd. Roditelji su međusobno slabo povezani, odnosno svi oni imaju svoje individualne živote i aktivnosti, a jedino što ih povezuje jeste činjenica da njihova deca pohađaju istu školu, zbog čega se sastaju samo povremeno, a to nije dovoljno da se među njima uspostavi čvršća povezanost i jasnija organizacija kao potreban preduslov za viši nivo zajedničke inicijative roditelja. Kada se sagledaju pomenute karakteristike đачkih roditelja kao grupe, postaje jasnije zašto veliki potencijal koji ova grupa ima (znanja, veštine, socijalni kontakti) ostaje nedovoljno iskorišćen.

Imajući u vidu da je projekat iz koga je nastala ova zbirka primera dobre prakse prvenstveno usmeren na pružanje podrške u obrazovanju dece i učenika romske nacionalnosti, treba imati u vidu, pored već pomenutih karakteristika roditelja, i one koje su specifične za roditelje Rome, a koje dodatno otežavaju njihovo intenzivnije uključivanje u proces obrazovanja njihove dece. Ova grupa roditelja karakteriše se generalno niskim nivoom uključenosti u zajednicu i doživljajem da su neprihvaćeni i diskriminirani u zajednici u kojoj žive, pa otud ne postoji ni očekivanje, ni inicijativa za uključivanje u život škole koju njihova deca pohađaju. Pored toga, siromaštvo, niži nivo obrazovanja, nezaposlenost, drugačiji odnos prema obrazovanju kao vrednosti i nedovoljno poznavanje jezika okruženja, dovode do toga da roditelji Romi ne podstiču ili nisu dovoljno vični da podstiču u dovoljnoj meri svoju decu da se školuju i da završavaju više nivoe obrazovanja. Ponekad se ono što roditelji Romi preduzi-

maju kako bi svojoj porodici obezbedili ekonomski opstanak (česte selidbe čitavih porodica zbog sezonskih poslova, odlazak roditelja na rad van mesta boravka i prepuštanje dece brizi samo jednog roditelja, starije dece ili drugih srodnika) direktno nepovoljno odražava na školovanje dece - dovodi do prekida u školovanju, loših obrazovnih postignuća i školskog neuspeha, ponavljanja razreda i napuštanja škole. Kada sagledamo uslove života pripadnika romske nacionalne manjine, suočavamo se sa još nekim izazovima koje prosvetni radnici treba da prevaziđu u nastojanju da uspostave partnerstvo sa roditeljima svojih učenika.

S druge strane, analizirajući razloge koji objašnjavaju još uvek nezadovoljavajući kvalitet saradnje između obrazovno-vaspitnih ustanova i roditelja dece i učenika, mogu se razmotriti i karakteristike tradicionalnog modela ove saradnje koji je još uvek prisutan u praksi. U tom tradicionalnom modelu podrazumeva se da je obrazovanje odgovornost škole, a da je porodica odgovorna za vaspitanje; škola i zaposleni u njoj se postavljaju kao autoritet u odnosu na roditelje koji se onda u tom odnosu postavljaju pretežno defanzivno; roditelji se uključuju uglavnom samo onda kada postoji neki problem u vezi sa školovanjem njihove dece, ali i tada postoji uglavnom jednosmerna komunikacija u kojoj se od roditelja očekuje slušanje i odobravanje. Takav model odnosa i komunikacije ne otvara prostor za dvosmernu komunikaciju i zajedničko traženje rešenja, roditelji se u takvim situacijama osećaju nelagodno i nastoje da ih izbegnu u budućnosti. *Bolji kvalitet saradnje sa roditeljima ostvaruju ustanove i zaposleni u njima koji strpljivo i uporno grade i neguju partnerski odnos sa roditeljima, zasnovan na dvosmernoj komunikaciji, iskrenom uzajamnom razumevanju i uvažavanju, prepoznavanju zajedničkog cilja i odgovornosti za njegovo ostvarenje, pri čemu se komunikacija škole i roditelja ne odvija samo u vezi sa problemima, već u okviru brojnih aktivnosti koje vode do ostvarenja zajedničkog cilja.*

Može se govoriti o tri aspekta ili tri nivoa angažovanja roditelja u školovanju dece:

1. *uključenost, odnosno svakodnevna briga o detetu* podrazumeva opštu roditeljsku brigu, zastupanje interesa deteta u procesu obrazovanja, obezbeđivanje zdravstvene brige i druge potrebne podrške, komunikaciju sa nastavnicima i pružanje pomoći detetu u učenju i oko

domaćih zadataka, u dogovoru sa nastavnicima;

2. *angažovanost i interakcija* uključuje aktivnosti koje roditelj obavlja zajedno sa detetom ili sa njegovim nastavnicima, a koje se odnose na školske programe i vannastavne aktivnosti (npr. učešće u radionicama za roditelje, učešće u pripremi i realizaciji pojedinih nastavnih tema, volontiranje u vannastavnim aktivnostima škole, donatorstvo);

3. *vođstvo* se odnosi na aktivnosti koje roditelj vodi ili u njima učestvuje sa drugim roditeljima i odraslima zaduženim za rad sa decom (npr. vođenje radionica za roditelje, učešće na obukama, sastancima i tribinama koje okupljaju roditelje, nastavnike i druge zainteresovane strane, učešće u odlučivanju).

Uspostavljanju delotvornog programa uključivanja roditelja u život škole u svim pomenutim aspektima doprinose uverenja prosvetnih radnika da svi roditelji žele da budu uključeni u školovanje svoje dece i da žele da njihova deca budu uspešna. Kada u izgradnju partnerstva sa roditeljima uđu sa ovakvim uverenjima, nastavnici, vaspitači i stručni saradnici su spremniji da uključe roditelje u život škole, da prepoznaju potrebe i pruže podršku roditeljima da usmeravaju decu u učenju, da ulože napor da kod roditelja razviju poverenje prema školi i da, kroz partnerstvo, sa roditeljima podele odgovornost za postignuća dece. Pomenuta početna uverenja i otvorenost za izgradnju partnerskog odnosa sa roditeljima nastavnike čine spremnijim i da rade na unapređivanju sopstvenih kompetencija potrebnih za saradnju, što uz opisanu praksu intenzivnijeg uključivanja roditelja u život škole doprinosi razvijanju kapaciteta ustanove i njenih zaposlenih za saradnju sa ustanovom. Neki primeri postojećih praksi uključivanja roditelja u život škole su:

- "Otvorena vrata" - aktivnost koja povećava dostupnost nastavnika za roditelje;
- angažovanje roditelja u svojstvu mentora pojedinim učenicima;
- upoznavanje roditelja novoupisanih učenika sa rukovodstvom škole;
- školske manifestacije koje promovišu poštovanje različitosti (npr. "Dan Roma");
- osnaživanje roditelja za pružanje podrške deci u učenju kod kuće;

- angažovanje pedagoškog asistenta kao "kopče" između škole i porodice;

- "Škola kao mesto za učenje zajednice" - organizovanje različitih edukativnih aktivnosti u školi, namenjenih različitim korisnicima u zajednici;

- informisanje roditelja o uslugama i povezivanje sa centrima i službama u zajednici;

- saradnja sa organizacijama civilnog društva.

Mera kvaliteta uključenosti roditelja u život škole može biti stepen njihovog učešća u procesu donošenja odluka koje se tiču obrazovanja njihove dece. Najniži nivo učešća je situacija kada roditelji pasivno primaju informacije o donetim odlukama od nastavnika i drugih zaposlenih u školi. O stvarnom učešću roditelja možemo govoriti kada oni imaju makar konsultativnu ulogu u odlučivanju o pitanjima koja se tiču njihove dece, a najviši nivo je neposredno učešće roditelja u procesu donošenja odluka kroz punopravno članstvo u upravnim telima (upravni ili školski odbor). Pomenuti oblici učešća roditelja u odlučivanju na nivou ustanova u Srbiji definisani su Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja koji predviđa učešće roditelja u radu saveta roditelja (konsultativna uloga) i preko njega u stručnom aktivu za razvojno planiranje, kao i u radu upravnih, odnosno školskih odbora (neposredno učešće u procesu donošenja odluka). Jasno je da u našem obrazovnom sistemu Zakon propisuje uključivanje roditelja u proces odlučivanja na nivou ustanove, dok na nacionalnom nivou roditelji nisu uključeni u rad tela koja donose ključne odluke.

Mogući pravci delovanja u cilju unapređivanja kvaliteta saradnje između obrazovno-vaspitnih ustanova i roditelja su:

- *unapređivanje veština komunikacije nastavnika i roditelja* neophodnih za razvoj uzajamnog poverenja i uspostavljanje partnerstva (kroz obuke, brošure, priručnike);

- *redovno, jasno i pravilno informisanje roditelja o životu i radu škole*, posebno kada je reč o pitanjima koja se tiču obrazovanja njihove dece (na individualnim i grupnim sastancima, putem informativnih brošura, internet portala i uspostavljenih društvenih mreža);

- *pružanje pomoći roditeljima u podržavanju i praćenju učenja njihove dece kod kuće* (kroz individualne i grupne sastanke sa roditeljima na kojima se realizuju predavanja, tribine, radionice, ili se radi na planiranju i razjašnjavanju strategija i aktivnosti, kao i na podeli uloga u realizaciji plana podrške konkretnom učeniku);

- *priprema roditelja za učešće u procesu donošenja odluka u školi i njihovo stvarno uključivanje u rad upravnih organa* (kroz odgovorno informisanje o ulozi roditelja u radu upravnih organa i kroz njihovo osnaživanje da u procesu odlučivanja zastupaju interese dece, odnosno učenika, a naročito učenika iz marginalizovanih grupa, kada je reč o roditeljima dece koja pripadaju ovoj kategoriji);

- *stvarno uključivanje roditelja u proces razvojnog planiranja* (kroz što širi obuhvat roditelja u procesu samovrednovanja i utvrđivanja razvojnih prioriteta, kao i kroz neposredno uključivanje roditelja u realizaciju planiranih aktivnosti iz razvojnog plana).

Jedan od načina da se unapredi kvalitet rada obrazovno-vaspitnih ustanova u različitim oblastima jeste i razmena primera dobre prakse. Ova zbirka iskustava ustanova koje su učestvovala u projektu "Podrška deci tražiocima azila, izbeglicama i raseljenim Romima, kao i obrazovnim ustanovama u Srbiji" nastala je upravo sa idejom da bi njihovi primeri sprovedenih aktivnosti mogli biti model ili inspiracija nekim drugim ustanovama koje takođe žele da unaprede saradnju sa roditeljima, kako bi poboljšale kvalitet obrazovanja, naročito kvalitet obrazovanja dece iz osetljivih grupa kakvu čine učenici Romi. Obrazovne ustanove uključene u pomenuti projekat su, kao ključne ciljeve saradnje sa roditeljima učenika romske nacionalnosti, prepoznale:

- *informisanje roditelja;*
- *edukaciju roditelja i podršku roditeljstvu;*
- *uključivanje roditelja u pružanje podrške detetu u školovanju;*
- *osveščivanje roditelja o značaju obrazovanja za dobrobit deteta i porodice.*

Opisi primera dobre prakse organizovani su po ustanovama koje su ih realizovale, s tim što su najpre prikazani primeri aktivnosti koje su realizovale predškolske ustanove, zatim primeri aktivnosti koje su realizovale osnovne škole, i na kraju, aktivnosti koje su izvele srednje

škole uključene u projekat. Pre opisa aktivnosti, ukratko je predstavljena ustanova kako bi bio razumljiv kontekst u kome su se aktivnosti odvijale. Pri izboru aktivnosti koje će ovde biti predstavljene, priređivači su bili vođeni namerom da predstave raznovrsne aktivnosti koje su realno izvodljive, koje su relevantne za odgovarajući nivo i ciklus obrazovanja, koje uključuju roditelje učenika romske nacionalnosti i doprinose kvalitetnijem obrazovanju učenika Roma.

U nadi da će ova zbirka primera dobre prakse biti podsticaj za promišljanje o nekim novim idejama za kvalitetnije uključivanje roditelja u život škole, čitaocima preporučujemo upoznavanje sa ustanovama i njihovim aktivnostima.

Niš, novembar 2022.

Priređivači zbirke primera dobre prakse

PRIMERI DOBRE PRAKSE NASTALI U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

Predškolska ustanova „Mladost“ Novi Pazar

Adresa: Lug 1, 36300 Novi Pazar

www.mladostnp.rs

Vizija

Predškolska ustanova „Mladost“ teži da postane ustanova koja će biti prepoznatljiva i bolje promovisana u svojoj sredini, posebno u godini jubileja, i koja će svoj rad obogatiti većom primenom sadržaja stečenih kroz stručno usavršavanje u ustanovi i van nje, primenom instrumenata i tehnika za praćenje napredovanja dečjeg razvoja.

Pravci razvoja ustanove su:

- vrtić kao mesto zajedničkog življenja;
- bezbednost dece, zaposlenih, kao i objekata;
- partnerstvo sa sredinom u kojoj postojimo i delujemo;
- kadrovska jačanje, edukacija i kontinuirano usavršavanje zaposlenih, posebno osnaživanje vaspitača, medicinskih sestara-vaspitača i stručnih saradnika za obavljanje njihove profesionalne uloge povećanjem osetljivosti i kompetencija za odgovor na dečije potrebe i podršku razvoju dece;
- uključivanje i edukacija roditelja;
- uređivanje prostora i opremanje ustanove radi obezbeđivanja kvalitetnijih uslova za boravak dece i za rad zaposlenih;
- uvođenje učenja stranog jezika.

Misija

Predškolska ustanova „Mladost“ pruža adekvatne, razvojno primerene i kvalitetne usluge u vaspitanju i obrazovanju predškolske populacije. Uz profesionalne kompetencije i kontinuirano usavršavanje, prepoznaje, uvažava i neguje dečije sposobnosti i interesovanja i, uz timski rad svih realizatora vaspitno-obrazovne i sveukupne delatnosti ustanove, priprema ih za naredni stupanj vaspitanja i obrazovanja, uz istovremeno negovanje tradicionalnih i ekoloških vrednosti. Ustanova ima dugu tradiciju i svojim postojanjem je dala doprinos sredini u kojoj postoji.

U školskoj 2022/23, ukupan broj dece u ustanovi je 2541. Ukupan broj grupa u ustanovi je 145, a od toga 32 grupe rade kao izdvojena odeljenja. U ustanovi ima 28 jaslenih grupa (1 - 3 godine); 29 grupa dece vrtićkog uzrasta (3 - 5,5 godina); 82 grupe pripremnog predškolskog programa; 2 razvojne grupe; 4 bolničke grupe. Pripremni predškolski program se realizuje kroz poludnevni oblik rada (64 grupe sa ukupno 837 dece) i kroz celodnevni oblik rada (18 grupa sa ukupno 406 dece). U pripremni predškolski program uključeno je ukupno šestoro dece iz romske zajednice.

Vaspitno–obrazovni rad se realizuje u 5 vrtića, od kojih 1 vrtić radi u dve smene. Jedan objekat je u fazi rušenja i u toku je izgradnja novog vrtića. Pripremne predškolske grupe, pored vrtića, rade i u OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, kao i u izdvojenom odeljenju ove škole u Postenju.

Ustanova ima ukupno 349 zaposlenih radnika. Među vaspitačima, njih 108 realizuje pripremni predškolski program. Ustanova ima pet stručnih saradnika (dva pedagoga, dva psihologa, jednog logopeda).

Predškolska ustanova učestvuje u kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama koje se organizuju na svim nivoima: na Smotri amaterizma u Novom Pazaru, Međunarodnom festivalu plesa i muzike za decu u Požarevcu; međunarodnom Eko festivalu u Novom Pazaru; proslavljanju Dana Grada Novog Pazara itd.

Važnost redovnog pohađanja pripremnog predškolskog programa (radionica sa decom i roditeljima novoupisane dece)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 29. septembra 2022. godine sa početkom u 15 sati, u prostoru izdvojenog odeljenja PU “Mladost” u Postenju. Radionica je trajala jedan sat.

Učesnici

U ovu pripremnu predškolsku grupu upisano je ukupno osmoro dece i sva deca su obuhvaćena planom podrške. Na radionicu su pozvani roditelji sve dece, a zamišljeno je da i deca učestvuju u jednoj aktivnosti koju bi vaspitač izveo sa njima, kako bi njihovim roditeljima predstavio način rada u okviru pripremnog predškolskog programa. U ovoj aktivnosti učestvovalo je petoro roditelja, sestra jednog deteta i šestoro dece, polaznika pripremnog predškolskog programa.

Neposredni realizatori i saradnici

Ovu aktivnost realizovali su vaspitačica i psiholog–stručni saradnik Predškolske ustanove, uz podršku volonterke Indiga koja je zadužena za saradnju sa porodicama u okviru projekta.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Ciljevi ove aktivnosti su:

- predstavljanje predškolske ustanove roditeljima kao sigurnog i podsticajnog mesta za učenje i razvoj njihove dece;
- upoznavanje roditelja sa režimom rada ustanove;
- upoznavanje roditelja sa novim osnovama predškolskog vaspitanja i obrazovanja „Godine uzleta“;
- unapređivanje komunikacije roditelja i predškolske ustanove.

Aktivnost je planirana i realizovana sa očekivanjem da će doprineti uspostavljanju dobre komunikacije između roditelja i predškolske ustanove, da će roditelji steći poverenje u vaspitača i saradnike, kao i da će roditelji uvideti značaj uključivanja dece u pripremni predškolski program.

Opis pripremnih aktivnosti

Volonterka Indiga zadužena za saradnju sa porodicama pomogla je u organizaciji aktivnosti tako što je pozvala sve roditelje novoupisane dece i obavestila ih da se radionica održava 29. septembra 2022. godine sa početkom u 15 sati, u učionici škole.

U osmišljavanju aktivnosti učestvovali su vaspitačica i psiholog-stručni saradnik Predškolske ustanove. Psiholog je pripremio i održao predavanje za roditelje, a vaspitačica je osmislila i realizovala aktivnost sa decom. Za predavanje psihologa pripremljena je prezentacija, a za realizaciju su obezbeđeni lap-top i projektor. Za aktivnost sa decom pripremljen je materijal (karton, blok za crtanje, tempere, lišće).

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je realizovana u skladu sa planom kojim su predviđeni sledeći koraci:

1. uvodni deo – pozdravljanje roditelja i upoznavanje sa njima;
2. prezentacija stručnog saradnika-psihologa na temu “Predškolska ustanova kao podsticajno mesto za učenje i dečiji razvoj”;
3. razgovor sa roditeljima;
4. aktivnost vaspitača sa decom na temu “Dodaj jeseni malo boje” (izrada jesenjeg kolaža sa lišćem i jesenjim plodovima).

U aktivnost su bili uključeni svi učesnici. Nakon uvodnog dela koji je bio posvećen uzajamnom predstavljanju i upoznavanju, psiholog je

govorio o važnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Roditelji su zainteresovano pratili predavanje, a potom su postavljali pitanja u vezi sa radnim prostorom i celokupnim prostorom u kome borave deca, šta je to "Godine uzleta", na koji način oni mogu da pomognu itd. Roditelji su davali predloge ko još može doći u učionicu kao gost (lekar, stomatolog - jer deca imaju strah od belog mantila, pa gostovanje lekara može doprineti ublažavanju tog straha).

Nakon predavanja i razgovora s roditeljima, vaspitačica je izvela planiranu radionicu sa decom. Od prethodno prikupljenog materijala u šetnji i zajednički pripremljenih "ramova", deca su pravila jesenje slike, koje krasi zid učionice. Deca su radila u paru i individualno. Jedna majka je pomagala svom detetu u izradi jesenje slike. Ostali roditelji su za to vreme razgovarali sa psihologom o drugim važnim temama, kao što je obezbeđivanje toaleta u prostoru u kome radi grupa ili jezička barijera koja otežava učešće u aktivnostima kod troje dece koja ne razumeju srpski jezik, te im je otežana komunikacija kako sa vršnjacima, tako i sa vaspitačicom. Pitanja koja su roditelji postavljali odnosila su se i na drugarske odnose između dece u grupi, na komunikaciju, ali i na uslove u kojima grupa radi, na primer na dotrajalu stolariju i grejanje u predstojećoj zimskoj sezoni. Vaspitačica i psiholog su odgovorima na postavljena pitanja nastojali da ublaže iskazanu zabrinutost roditelja.

Na kraju aktivnosti roditelji su oduševljeno posmatrali dečije radove i pohvalili su decu.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Svi učesnici su bili raspoloženi, zadovoljni što je neko došao da ih uvaži i sasluša. Poželeli su da se uskoro ponovo organizuje neki susret, ističući da je ovakav vid saradnje značajan i za njih i za ustanovu.

Produkti

Deca su kreirala radove koji nakon aktivnosti krase zid učionice. Izrađene slike od jesenjih plodova vide se na fotografijama u prilogu.

***Sastanak roditelja budućih prvaka
sa vaspitačicom i budućom učiteljicom***

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 30. maja 2022. godine u OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u izdvojenom odeljenju u Postenju, a trajala je 30 minuta.

Učesnici

Deca koja pohađaju pripremni predškolski program u okviru grupe koja radi u Postenju i njihovi roditelji.

Neposredni realizatori i saradnici

Vaspitačica koja realizuje rad sa pripremnom predškolskom grupom u Postenju i učiteljica koja će u ovoj školi sa početkom nove školske godine raditi sa učenicima prvog razreda. U organizaciji i realizaciji aktivnosti pomagala je volonterka zadužena za saradnju sa porodicama.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj ove aktivnosti je upoznavanje roditelja sa budućom učiteljicom njihove dece i sa režimom rada osnovne škole, kao i predstavljanje osnovne škole kao sigurnog i podsticajnog mesta za učenje i razvoj njihove dece.

Pored toga što su roditelji bili u prilici da upoznaju buduću učiteljicu svoje dece i dobiju osnovne informacije o načinu rada škole, jedan od značajnih ishoda ovog sastanka je i taj da su roditelji dobili savete za rad sa decom do polaska u školu.

Opis pripremnih aktivnosti

Volonterka zadužena za saradnju sa porodicama obavestila je roditelje predškolaca o radionici koja će se realizovati u školi, a vaspitačica i učiteljica su organizovale i održale predavanje za roditelje.

Opis realizovane aktivnosti

Planirani sadržaj sastanka je obuhvatao:

1. pozdravljanje i upoznavanje roditelja sa budućom učiteljicom njihove dece;
2. upoznavanje roditelja sa načinom rada u školi, sa pravima i obavezama učenika i roditelja, sa školskim prostorom;
3. razgovor sa roditeljima - podsticanje roditelja da postavljaju pitanja u vezi sa nastavkom školovanja njihove dece.

Aktivnost je realizovana u skladu sa planom. Pozivu su se odazvala četiri roditelja. Dva roditelja su bila opravdano odsutna zbog sezonskih radova u Crnoj Gori. Dva roditelja se nisu pojavila na radionici. Od osmorice dece koja pohađaju pripremni predškolski program, petoro dece je prisustvovalo radionici. Pored njih, bilo je prisutno i petoro dece koja ne pripadaju pripreмноj predškolskoj grupi.

U aktivnost su bili uključeni svi učesnici. Na početku same radionice, uvodnu reč je dala vaspitačica, koja je roditeljima budućih prvaka predstavila učiteljicu. Roditelji su uglavnom poznavali učiteljicu, jer je ona bila učiteljica i njihovoj starijoj deci. Nakon izlaganja vaspitačice, roditeljima se i lično obratila učiteljica i na veoma lep način predstavila važnost osnovnog vaspitanja i obrazovanja. Roditelji su pažljivo pratili i slušali. Postavljali su pitanja u vezi sa radnim prostorom, sa snabdevenošću dece udžbenicima i školskim priborom, u vezi sa bezbednošću dece, pitali su o smenama u školi. Deca su takođe postavljala pitanja učiteljici i delila joj komplimente.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Svi su bili lepo raspoloženi, zadovoljni. Poželeli su da se često održavaju ovakve radionice, jer svima znači ovakav vid saradnje. Učesnici radionice su bili zadovoljni samim izlaganjem kako vaspitačice, tako i učiteljice. Saznali su da je osnovno obrazovanje obavezno, da će deca kroz učenje, druženje i igru steći nova znanja, a posebno da će savladati srpski jezik na kome se odvija školovanje. Roditelji su obećali da će i kod

kuće više sa decom govoriti na srpskom jeziku, kako bi deca postigla što bolje rezultate u učenju.

„Značaj ranog razvoja dece“ (radionica sa roditeljima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 17. novembra 2022. godine u učionici OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u izdvojenom odeljenju u Postenju, i trajala je dva sata.

Učesnici

Učesnici radionice su troje roditelja čija su deca obuhvaćena planom podrške i dvoje roditelja čija deca nisu obuhvaćena ovim planom, kao i petoro dece.

Neposredni realizatori i saradnici

Radionicu je osmislila i realizovala vaspitačica u saradnji sa doktorkom, volonterkom za saradnju sa porodicama i psihologom.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Ciljevi ove aktivnosti su upoznavanje roditelja sa tim šta sve obuhvata rani razvoj deteta i podizanje svesti o značaju uticaja roditelja i društvene sredine na razvoj deteta od samog začeća do predškolskog perioda, kroz razgovor roditelja sa doktorkom i kroz zajedničko učešće roditelja i dece u aktivnosti koja je pripremljena za decu.

Opis pripremnih aktivnosti

Volonterka za saradnju sa porodicama je obavestila roditelje o vremenu i mestu održavanja radionice i pozvala ih da učestvuju. Psiholog i vaspitačica su osmislili i organizovali tok radionice. Za radionicu je pripremljena prezentacija, kao i materijal za izradu igračaka (lepak, flaše, kartonske kutije, ukrasne trake i drugi materijal).

Opis realizovane aktivnosti

Na samom početku aktivnosti, vaspitačica je pozdravila roditelje i zahvalila im se na odazivu, a potom ih je upoznala sa doktorkom. Doktorka je ovu jako kompleksnu temu prilagodila roditeljima, ali i deci, tako da je svima bilo veoma zanimljivo. Razgovarala je sa njima o

važnosti ranog razvoja, o tome šta sve utiče na razvoj. Roditelji su pozvani da postave pitanja u vezi sa onim što im nije jasno. Nakon razgovora doktorke sa roditeljima, vaspitačica je izvela kreativnu radionicu sa decom i roditeljima. Od raznih materijala su svi zajedno pravili igračke, instrumente, lutke, nadovezujući se na prethodnu aktivnost. U aktivnost su bili uključeni i psiholog i volonterka za saradnju sa porodicama. Deca su bila veoma radoznala, pričljiva i srećna, a interesovanje roditelja je bilo posebno vezano za razvoj govora na predškolskom uzrastu.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Učesnici radionice bili su vidno zadovoljni. Doktorka je u interakciji sa njima prošla sve važne segmente: razgovarala je sa njima o zdravlju, o ishrani, o organima, o vakcinama. Učesnicima je bilo veoma zanimljivo da je slušaju, postavljaju pitanja i daju odgovore na doktorkina pitanja. Doktorka im je pokazala kako pravilno treba prati zube, pričala im o higijeni, a ukazala i na to kome bi se roditelji mogli obratiti za pomoć u vezi sa teškoćama u govoru kod dece.

Produkti

Produkt ove radionice su izrađene igračke za decu koje će se koristiti u daljem radu. Nastala je jedna lepa gitara, dinosaurus, zvečke i lutke.

„Mesec zdrave ishrane“ (radionica sa roditeljima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 18. oktobra 2022. godine u učionici OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u izdvojenom odeljenju u Postenju, i trajala je dva sata.

Učesnici

Učesnici ove radionice bili su roditelji i deca, i to troje roditelja čija su deca obuhvaćena planom podrške i jedan roditelj čije dete nije obuhvaćeno planom podrške, kao i četvero dece. Na radionici su bili i braća i sestre dece koja su obuhvaćena planom podrške.

Neposredni realizatori i saradnici

Radionicu je realizovala vaspitačica, u saradnji sa nutricionistom i psihologom.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Ciljevi ove radionice su razvijanje zdravstvene kulture radi očuvanja i jačanja telesnog i mentalnog zdravlja, kao i razvijanje svesti o značaju zdrave ishrane za razvoj deteta. Radionica je osmišljena sa očekivanjem da će, kroz zajedničko učešće roditelja i dece u aktivnostima, učesnici usvojiti znanja i preporuke u vezi sa zdravim načinom života, tj. sa zdravom ishranom.

Opis pripremnih aktivnosti

U zajedničkom obilasku obližnjeg voćnjaka i bašte, u kome su učestvovali deca i vaspitačica, sakupljeno je voće i povrće. Vaspitačica je obišla market u kome je kupila još neko potrebno voće. Psiholog je pozvao koleginicu nutricionistu PU „Mladost“ da bude gost na radionici i da objasni važnost zdrave ishrane za razvoj dece. Nutricionista je donela nekoliko vrsta namirnica iz kuhinje PU „Mladost“, kako bi se uspešno pripremili zdravi obroci.

Opis realizovane aktivnosti

U uvodnom delu aktivnosti, vaspitačica se sa decom podsetila kako je izgledao obilazak voćnjaka i bašte u blizini ustanove, šta su tamo sve imali priliku da vide, šta su čuli od domaćina. Potom je nutricionistki-

nja predstavila roditeljima zdrav način ishrane i ukazala na to šta je važno za njih i za decu. Nakon toga je usledilo pravljenje zdravih tanjirića, u čijoj pripremi su zajedno učestvovali roditelji i deca, uz pomoć vaspitačice i nutricionistkinje. Aktivnost se završila zakuskom – učesnici su se poslužili pripremljenim zdravim porcijama. Deca su bila baš radosna i aktivno su učestvovala u raznim igrama u učionici na temu zdrave hrane. Nije bilo planirano da u ovoj aktivnosti učestvuju i deca iz škole, ali su oni rešili da budu iznenadni gosti na radionici i bili su rado primljeni. I oni su učestvovali u aktivnosti „Šareni tanjirići“, kao i u degustaciji raznih salata.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Učesnici su bili jako zadovoljni učešćem u radionici i imali su doživljaj da su uvaženi time što su pozvani na učešće u ovoj aktivnosti. Bilo je planirano da radionica traje jedan sat, ali je svima bilo prijatno i ostali su zajedno dvostruko duže. Roditelji, a i deca, su aktivno učestvovali u pravljenju tanjirića. Roditelji su davali svoje komentare, bili su kritičari. Razgovarali smo svi zajedno o ishrani kod kuće, o tome da li oni uzgajaju nešto u svojim baštama. Roditelji su obnovili ono što su znali, a deca su još jednom čula da i nije baš zdravo da jedu ponešto od onoga što oni vole i da je bitnije da jedu ono što je zdravo (voće, povrće, meso i ribu).

Produkti

Na ovoj radionici nastali su šareni tanjirići puni zdrave hrane, koji su ubrzo posle završene aktivnosti postali „prazni“ tanjirići, a svima će ostati sećanje na jedno lepo druženje u kojem je svako nešto novo naučio.

Predškolska ustanova „Olga Jovičić Rita“ Kraljevo

Adresa: Karađorđeva 11, 36000 Kraljevo

www.predskolskaustanovakv.rs

Vizija

Vrtić je mesto zajedničkog življenja dece i roditelja.

Misija

Stvaranje i negovanje uslova za podsticanje svih aspekata u razvoju, kroz timski rad zaposlenih u PU, i negovanje partnerskih odnosa sa roditeljima. Realizujemo vaspitno-obrazovni rad i negu uvažavajući značaj ranog razvoja za sveukupan razvoj deteta. Radimo na stručnom usavršavanju svih zaposlenih i nastojimo da to znanje i iskustvo primenjujemo u svakodnevnom radu.

U školskoj 2022/23, ukupan broj dece u ustanovi je 2534. Ukupan broj grupa u ustanovi je 157, od toga 56 grupa rade kao izdvojena odeljenja. U ustanovi ima 36 jaslenih grupa (1 – 3 godine); 42 grupe dece vrtićkog uzrasta (3 – 5,5 godina 1345 dece); 76 grupa pripremnog predškolskog programa; 1 razvojna grupa; 2 bolničke grupe. Pripremni predškolski program se realizuje kroz poludnevni oblik rada (63 grupe sa ukupno 573 dece) i kroz celodnevni oblik rada (13 grupa sa ukupno 277 dece). Predškolsku ustanovu pohađa ukupno 38 romske dece, od čega je u pripremni predškolski program uključeno njih 32. Dvadesetoro dece pohađa PPP u 4 grupe pri OŠ „Dimitrije Tucović“; troje dece pohađa PPP u 2 grupe pri OŠ „Jovo Kursula“; 9 dece (pojedinačno) pohađa PPP na seoskom području.

Vaspitno-obrazovni rad se realizuje u 13 radnih jedinica predškolske ustanove, u 37 objekata (škola i mesnih zajednica), kao i u Zdravstvenom centru „Studenica“.

Ustanova ima ukupno 329 zaposlenih radnika. Među vaspitačima, njih 88 realizuje pripremni predškolski program. Ustanova ima 7 stručnih saradnika (dva pedagoga, dva psihologa, jednog defektologa/logopeda, jednog socijalnog radnika i jednog saradnika za fizičko vaspitanje).

Predškolska ustanova je uključena u sve lokalne i nacionalne aktivnosti, kao i u mnoge nacionalne i internacionalne projekte. U programe koje realizuje spadaju i rad sa decom na bolničkom lečenju, kao i rad sa decom sa smetnjama u razvoju.

Roditeljski sastanci u romskoj zajednici radi upisa dece u pripremni predškolski program

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 18. i 19. aprila 2022. godine u dve romske zajednice iz kojih se deca upisuju u pripremne predškolske grupe ustanove. Svaka od aktivnosti trajala je po dva sata.

Učesnici

Učestvovalo je 14 roditelja dece koja su stasala za upis u pripremni predškolski program i petoro dece.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su realizovale psihološkinja i socijalna radnica predškolske ustanove, kao i saradnica angažovana kao asistentkinja za saradnju s porodicama.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je identifikacija i potpuni obuhvat interno raseljene i druge romske dece pripremnim predškolskim programom, u skladu sa potrebama romskih zajednica i situacijom u lokalnoj zajednici. Očekivani ishod aktivnosti bio je da sva deca dorasla za upis u pripremni predškolski program budu evidentirana. Od ukupno 14 dece, 13 je upisano u pripremni predškolski program. Jedno dete bilo je mlađeg uzrasta (mada su roditelji hteli da ga upišu).

Opis pripremnih aktivnosti

Socijalna radnica i asistentkinja za saradnju sa porodicama dogovorile su sa roditeljima mesto susreta (u čijoj kući će se održati sastanci), a onda pozvali roditelje dece koja treba da se upišu u pripremni predškolski program. Osmišljen je tok sastanka i obezbeđeni su slatkiši koji će biti podeljeni prisutnoj deci prilikom susreta.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je započela upoznavanjem sa prisutnim roditeljima i prezentovanjem svrhe sastanka; zatim se pristupilo prikupljanju podataka o deci. Nakon toga, roditelji su imali mogućnost da postavljaju pitanja i traže pojašnjenja svega što ih interesuje povodom upisa dece u pripremni predškolski program. Aktivnost je završena formiranjem spiska dece koja se u školskoj 2022/2023. godini upisuju u pripremni predškolski program. Saradnice su realizovale predviđene aktivnosti i zadatke u skladu sa planom.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Realizatori aktivnosti ističu da je izuzetno važno da prvi kontakt sa roditeljima bude neposredan. Činjenica da su predstavnici ustanove „iskoračili“ u romska naselja doprinela je neposrednosti i iskrenosti u kontaktu, dobroj atmosferi i saradnji. Roditelji su razumeli značaj upisa u pripremni predškolski program i spontano su iznosili pojedinosti iz dečjeg razvoja. Planira se praktikovanje ovog vida aktivnosti prilikom svakog narednog upisa dece u pripremni predškolski program.

Produkti

Popunjeni zahtevi roditelja za upis dece u pripremni predškolski program.

Upoznavanje sa pravima i obavezama dece i roditelja, kao i režimom rada ustanove (radionica sa roditeljima)***Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti***

Aktivnost je realizovana 13. oktobra 2022. u prostoriji OŠ „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu.

Učesnici

Na radionici su bili prisutni roditelji desetoro dece, sedmoro dece, socijalna radnica predškolske ustanove, četiri vaspitačice, psihološkinja, asistentkinja za saradnju sa porodicama.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost je realizovala pedagoškinja predškolske ustanove, uz pomoć psihološkinje, socijalne radnice, vaspitačica i asistentkinje za saradnju sa porodicama.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je poboljšanje kvaliteta saradnje obrazovne ustanove sa roditeljima romske dece kroz uključivanje i aktivno učešće roditelja u radionicama. Očekivani ishod aktivnosti bio je da će roditelji postati svesni važnosti pohađanja pripremnog predškolskog programa, osnaženi dobijenim informacijama da pripreme svoju decu za polazak u PPP, upoznati sa pravima i obavezama i osnaženi praktičnim savetima.

Opis pripremnih aktivnosti

Asistentkinja za saradnju sa porodicama je obavestila sve roditelje dece koja su upisana u četiri pripreme predškolske grupe pri OŠ „Dimitrije Tucović“ o održavanju radionice. Socijalna radnica je dogovorila sa vaspitačima u koje vreme i u kojoj učionici će se realizovati radionica. Realizatorica aktivnosti je osmislila prezentaciju, pripremila i odštampana flajere.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je započela prezentacijom „Prava i obaveze roditelja i dece u pripremnom predškolskom programu“. Realizatorica radionice je pojasnila roditeljima važnost i značaj pohađanja PPP-a, govorila je o odgovornosti za upis i redovno pohađanje PPP-a, o pravima i obavezama koji su definisani u Zakonu o osnovama sistema vaspitanja i obrazovanja, pa je učesnike upoznala sa režimom rada u pripreмноj predškolskoj grupi. Usledilo je otvaranje diskusije i pružanje mogućnosti za postavljanje pitanja i dodatna pojašnjenja. Socijalna radnica je podelila materijal, školski pribor i rančeve koji je obezbedila Grupa za decu i mlade „Indigo“. Podeljeni su odštampani flajeri sa korisnim informacijama o pripremnom predškolskom programu, pa je usledila evaluacija radionice od strane roditelja.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Roditelji su se upoznali sa pravima i obavezama u PPP-u, sadržajem i načinom realizacije PPP-a. Razumeju važnost redovnog pohađanja i benefite koji iz toga proističu. Učesnici su bili aktivni i otvoreni za saradnju. Iskazali su zadovoljstvo zbog realizacije ove radionice, što je potvrđeno i putem evaluacije.

Produkti

Flajer sa korisnim savetima

Prilozi

Prezentacija „Prava i obaveze roditelja i dece za pohađanje pripremnog predškolskog programa“ <https://youtu.be/2ictGzvkyuA>

Poziv za upis u PPP na romskom jeziku

Škuripe čhavrorende ande Anglalsikavno programi -

- PPP katar štar sata ande

Anglalsikavnimatako čher „Olga Jovičić Rita“ Kraljevo

pe bućako 2022/2023.

ano periodo katar 21.02.2022. đi 25.03.2022. breš

Adresa kaj tumen šaj te pučhen taj te bičalen dokumentura si:

evrtickraljevo@gmail.com

Kontakti katar Anglalsikavnimatako čher kaj čherena buća sa dad/deja

036 / 332-630 katar 08.00-14.00 sata

email adresa katar Anglalsikavnimatako čher: predskolska.ojr@gmail.com.rs

Škuripe ane Anglalsikavnimasko programi katar štar sata - pala bućhaki 2022/2023. breš

I kaja breš, sar sasa ano breš kaj naklo, o drom te skurinpe terne čhavre ande štarsatno programi pe Anglalsikavnimasko čhera / PPP pala 2022/2023. breš, čherople po elektronsko drom, taj pe portali eUprave.

Drom pe savo šaj tumen te škurina čhavre šaj te arakhena pe sajto Anglalsikavnimatako čher taj po portali: www.euprava.gov.rs

Sode trajina o škuripe počnil khatar 21.02.2022. đi 25. 03. 2022.

Khana o dad/dej, staratelj o hrantelj o čhavrengo škurin e čhavroro, taj pherdol lila pe eUprava Portali, Anglalsikavnimasko čher ka den le o delovodno broj o, a thumen šaj te araken gova pe E portali ande AKTIVNOSTI.

Khana dad/dej perena o manglimatsako lil po Specifični podaci o detetu / posebno čhavrengo dikinipe, von bichalen gola lila pe evrtickraljevo@gmail.com, te potvrđina statusi čhavrengo.

Kana dad/dej našti te perel lila pe E Uprava, vonda trebun te mangena o ZAHTEV/Manglimata - katar ANGLALSİKAVNIMATASKO ČHER, TE ŠKURIN LE, TAJ SA DOKUMENTURA TE IRINPE PE ADRESA ELEKTRONSKO POŠTAKE evrtickraljevo@gmail.com.

TE NAPOMENIVA:

Pala čhavrore kaj sesa ande phurani grupa taj nalazinpe ano vrtići kaj sile PPP programi, anglal breš školako, kaj sasalen sastodivengo programi, NI TREBUL te bičhalen nisavo lil, von ka avena automatski škurime (obnovilpe škuripe).

Pala čhavrtore kaj škurisardepe ano Vrtićo kaj naj sasa PPP programi ando breš anglal školako kaj trajina sastodive, vonda TREBUN TE škurina Manglipe pala ŠKURİPE ando PPP programi kaj trajin štar sata.

Čhavroro savo dad/dej mangena katar sastodiveko boravko te škurinle ano PPP programi breš kana krenolpe ande školake, ande pašedivengo trajino, vonda trebun te peren o lil pala škurinpe pe Portali e Uprava.

**„Razvojne poteškoće dece do polaska u školu“
(radionica sa roditeljima)**

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 22. novembra 2022. u prostoriji OŠ „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu, u trajanju od 45 minuta.

Učesnici

Radionici je prisustvovalo 5 roditelja i 4 dece.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost je realizovala psihološkinja predškolske ustanove, uz asistenciju socijalne radnice. U osmišljavanju i realizaciji radionice učestvovali su i pedagoškinja, vaspitačice, te predstavnici Centra za socijalni rad i Dečijeg doma zdravlja.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj ove radionice je podrška roditeljima interno raseljene i druge romske dece koja pohađaju predškolsku grupu pred polazak u školu da prepoznaju, preveniraju i prevaziđu razvojne poteškoće dece.

Opis pripremnih aktivnosti

Realizatori su pripremili prezentaciju i radionicu, flajere i evaluacioni list, a asistentkinja za saradnju sa porodicama je obavestila roditelje o održavanju radionice.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je pretežno realizovana u skladu sa planom. Pored frontalnog načina rada, radionica je realizovana i u formi okruglog stola. Bilo je prisutno 5 roditelja i 4 dece. Deca su se igrala materijalom za igru (slagalice, kockice, simbolička igra), a prikazana je i prezentacija kojom su roditelji upoznati sa razvojnim karakteristikama dece predškolskog uzrasta i savetima za prevazilaženje poteškoća kada postoje odstupanja. Upoznati su sa procedurama i koracima za angažovanje dodatne podrške u slučajevima razvojnih poteškoća kod dece, sa mogućnostima angažovanja postojećih resursa za prevazilaženje razvojnih poteškoća kod deteta, kao i sa primerima aktivnog učešća roditelja u prepoznavanju i prevenciji nastanka razvojnih poteškoća kod deteta. Roditelji su sve vreme diskutovali i aktivno učestvovali u radu i diskusiji „živih“ prime-

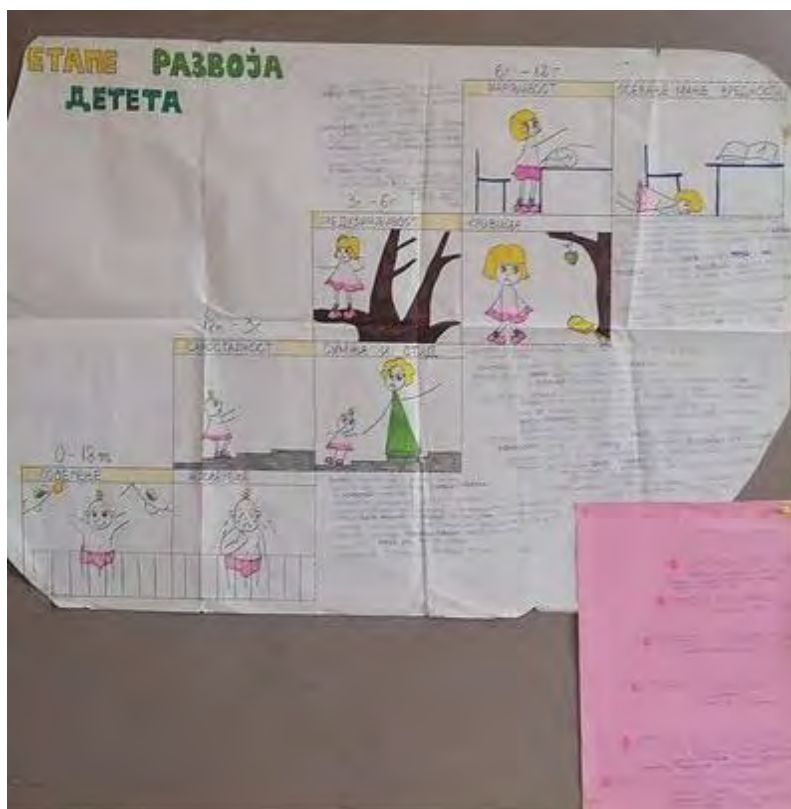
ra, postavljali su pitanja i tražili pojašnjenja. Na kraju je usledila evaluacija radionice na flip čartu, pri čemu su roditelji stikerima izražavali zadovoljstvo radionicom (smajli tehnika).

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Roditelji su kroz diskusiju i prezentaciju shvatili kako da prepoznaju razvojne poteškoće kod dece, kako mogu da ih preveniraju i kako da rade na njihovom prevazilaženju. Roditelji su prvobitno neverbalnom komunikacijom odgovarali tokom diskusije, a radi opuštanja, realizatori su navodili svoje primere iz života, što je roditelje opustilo, tako da je diskusija bila na zavidnom nivou tokom cele radionice. Sama forma okruglog stola, za kojim su sedeli roditelji sa svojom decom i realizatorom, omogućila je prijatnu i opuštenu atmosferu.

Produkti

Flajer sa potrebnim informacijama (koje su prezentovane) koji se može koristiti i narednih godina.

„Priprema dece za polazak u školu“ (radionica sa roditeljima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 17. maja 2022. godine u prostoriji OŠ „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu, u trajanju od 45 minuta

Učesnici

Pozvano je 13 roditelja dece koja pohađaju PPP, a realizaciji aktivnosti je prisustvovalo 9 roditelja, socijalna radnica predškolske ustanove, asistentkinja za saradnju s porodicama i vaspitačica iz PPP-a.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su realizovale pedagoškinja u predškolskoj ustanovi i pedagoškinja u osnovnoj školi, u saradnji sa učiteljicom, socijalnom radnicom predškolske ustanove i asistentkinjom za saradnju s porodicama.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je podrška tranziciji interno raseljene i druge romske dece iz PPP-a u 1. razred. Svi prisutni roditelji dece koja pohađaju PPP su razumeli šta je važno za pripremu dece za polazak u 1. razred.

Opis pripremih aktivnosti

Učiteljica je učestvovala u pripremi PowerPoint prezentacije i pripremi lifleta, a pedagoškinje iz PU i OŠ su osmislile scenario radionice i prezentaciju.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je započela predstavljanjem radioničarki, a posle nekoliko uvodnih rečenica emitovan je kratki film „Dva romska sveta“ (<https://youtu.be/34-0rlcxEYI>). Nakon filma usledila je kratka diskusija o značaju školovanja romske dece, o koracima pri upisu u osnovnu školu, pa je prikazana prezentacija „Priprema dece za polazak u školu“. Diskusija je nastavljena i posle prezentacije, a na kraju su učesnicima podeljeni lifleti.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Nakon realizovane aktivnosti uvidelo se da je ovaj oblik saradnje sa roditeljima prihvaćen od strane roditelja, da predstavlja dobar pristup,

da su roditelji razumeli ono o čemu se govorilo i da su bili zadovoljni načinom prezentacije.

Produkti

Prezentacija „Spremnost deteta za polazak u školu“ na linku <https://youtu.be/gklb3e-Dnz8>

Prilozi

Deo sadržaja lifleta podeljenih roditeljima

Практични савети

Знања, вештине, подстицај развоја кроз игру

Пажња, опажање простора и детаља могу се развијати кроз различите облике свакодневних активности у којима дете учествује.

У току шетње: именовање свих предмета одређене боје које може да уочи, или предмета одређеног облика.

У парку, домаћинству: разврставање животиња које лете и које не лете, које су у води и које су на сувом, које једу биљке, а које једу месо итд.

У продавници: да стави у торбу пет великих и пет малих кромпира, да узме две јабуке са горње, а три са доње полице; ако не зна називе неке потребне намирнице, именовати је, па га мало након тога послати да је стави у корпу...

У кући: постављање предмета за вежбу оријентације - да стави ципеле лево од врата; чашу десно од тањира, а салвету испод...

PRIMERI DOBRE PRAKSE NASTALI U OSNOVNIM ŠKOLAMA

Osnovna škola „Rastko Nemanjić“ Novi Pazar

Adresa: Deževa bb, 36300 Novi Pazar

www.rastkonemanjic.edu.rs

Vizija

Vizija naše škole je da jednog dana postanemo mesto gde će se kroz inovacije, osavremenjavanje, funkcionalnu nastavu i preduzetnički duh, svaki učenik prema svojim sposobnostima i afinitetima razviti u zdravu i perspektivnu ličnost koja je spremna za izazove na svom daljem razvojnom putu.

Misija

Misija naše škole su kvalitetni ishodi obrazovanja i vaspitanja, jačanje kulturne i vaspitno-obrazovne funkcije škole uz uvažavanje individualnih razlika i razvijanje pozitivnog odnosa učenika i roditelja prema školi i učenju. Škola sa više kreativnosti povezana sa životnim iskustvima učenika.

U školskoj 2022/23, u školi ukupno ima 330 učenika; od toga u izdvojenom odeljenju u Postenju ima 132 učenika, od kojih 95 učenika romske nacionalnosti. To je ujedno i ukupan broj romskih učenika u školi (12 učenika prvog razreda, 10 učenika drugog razreda, 13 učenika trećeg razreda, 16 učenika četvrtog razreda, 9 učenika petog razreda, 6 učenika šestog razreda, 21 učenik sedmog razreda i 8 učenika osmog razreda).

Škola ima ukupno 43 odeljenja. Nastava u školi se odvija u dve smene. U Deževi je matična škola koja je osmorazredna i ima osam odeljenja. U izdvojenom odeljenju u Postenju takođe imamo svih osam

razreda i po jedno odeljenje u svakom razredu. U Kuzmičevu je četvororazredna nepodeljena škola (dva razreda); u Šaronju je osmorazredna škola (sa osam odeljenja); u Kovačevu rade kombinovana odeljenja (prvi i treći razred, drugi i četvrti razred); u Vitošu je četvororazredna nepodeljena škola (tri razreda); u Vranovini je četvororazredna nepodeljena škola (četiri razreda); u Novopazarskoj banji je četvororazredna nepodeljena škola (dva razreda), a Zavod Novopazarska banja je osmorazredna škola i ima četiri odeljenja.

Pored školske zgrade izdvojenog odeljenja u Postenju nalazi se zgrada u kojoj izdvojeno odeljenje PU „Mladost“ realizuje pripremni predškolski program.

U školi rade 74 zaposlena, od kojih 17 učiteljica, 34 predmetna nastavnika, dva stručna saradnika (pedagog i psihološkinja), pedagoška asistentkinja, bibliotekar i troje zaposlenih u pravno-administrativnoj službi.

Ustanova radi u multietničkoj sredini i neguje interkulturalnost. Učenici učestvuju na mnogim takmičenjima i postižu zapažene rezultate, a škola saraduje sa nekoliko organizacija i ustanova u realizaciji različitih projekata (projekti INDIGA, NARNS-a, Udruženja Partnerski za obrazovanje, Merhameta, Udruženja Otvorena ruka, Zadužbine Rodoljub Nićiforović i projekti koje sprovodi Ministarstvo prosvete). Škola je ponosna na činjenicu da je njihova učenica prva romska devojčica koja je upisala i koja redovno pohađa srednju školu u Novom Pazaru.

**„Gde god nađeš zgodno mesto tu drvo posadi“
(akcija uređivanja školskog dvorišta)**

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 15. aprila 2022. godine u izdvojenom odeljenju OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u Postenju. Akcija je trajala tri sata.

Učesnici

Planirano je da u akciji učestvuju roditelja čija su deca obuhvaćena planom podrške, roditelji dece koja nisu obuhvaćena planom podrške, kao i njihova deca.

Neposredni realizatori i saradnici

Pripremu, organizaciju i realizaciju aktivnosti obavila je učiteljica u saradnji sa pedagoško-psihološko službom, nastavnicima, roditeljima i volonterima Indiga.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj ove aktivnosti je razvijanje osećaja pripadnosti i uključenosti roditelja u školski život kroz zajedničko uređivanje školskog dvorišta. Akcija je organizovana sa očekivanjem da će se roditelji osećati aktivno uključenim u školski život i da će na školu i školsko dvorište gledati kao na svoje, da će biti osnaženi i da će osećati podršku, da će biti motivisani da decu šalju u školu radi daljeg obrazovanja.

Opis pripremnih aktivnosti

U fazi pripreme ove aktivnosti, napravljen je plan uređivanja školskog dvorišta u saradnji sa roditeljima. Zatim je određen tačan datum održavanja akcije i roditelji su pozvani da se uključe. Usledilo je prikupljanje potrebnog materijala i alata. Roditelji su se sa učiteljicom i volonterima dogovarali ko će šta doneti od potrebnog materijala za rad. Neki su se odlučili da donesu alatke (riljač, kramp, budak, ašov, motika, grabulja, kofa za navodnjavanje), drugi sadnice, a neko je odlučio da donese posluženje.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je u potpunosti realizovana onako kako je i planirana. U akciji je učestvovalo deset roditelja (sedmoro roditelja učenika Roma i

troje roditelja ostalih učenika), 20 učenika, pedagoški asistent, troje volontera Indiga, troje nastavnika i dve učiteljice.

Učesnici su podeljeni u pet grupa. Jedna grupa je uređivala deo dvorišta za cvetnjak. Druga grupa je pristupila farbanju golova i koševa na igralištu u školskom dvorištu. Treća grupa je zasadila pet belih bagremova. Četvrta grupa je uređivala travnati deo dvorišta oko terena za fudbal i košarku, a peta grupa je čistila prilaz samoj školi gde je bilo dosta otpada.

Tokom pripreme i same realizacije aktivnosti atmosfera je bila na zavidnom nivou. Svi su bili veseli i rado su obavljali zadate aktivnosti. Po završetku akcije upriličeno je druženje uz kafu i osveženje. Tokom ovog neformalnog druženja planirane su neke nove aktivnosti i radionice koje su roditelji sa oduševljenjem prihvatili.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Nakon realizovane aktivnosti zaključeno je da je potrebno više ovakvih akcija, jer kroz druženje i pravilnu raspodelu poslova niko nije osetio kako vreme brzo prolazi, a mnogo toga je urađeno. Roditelji su naročito bili srećni što su i oni dali svoj doprinos uređenju dvorišta i rekli su na rastanku da će se uvek rado odazvati kada budu pozvani.

Produkti

Nakon završene aktivnosti dobijeno je lepo i uređeno školsko dvorište, čiji će izgled biti unapređen u narednom periodu. Uređeno školsko dvorište će svima služiti za igru i odmor, a takođe će biti uredno i bezbedno mesto za druženje dece iz naselja u popodnevnim časovima i tokom vikenda.

**„Roditelj je biti lako ako samo znate kako“
(radionica za podršku roditeljstvu)**

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 21. aprila 2022. godine u izdvojenom odeljenju OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u Postenju. Radionica je trajala sat vremena.

Učesnici

Planirano je da na radionici učestvuje petoro roditelja čija su deca obuhvaćena planom podrške i petoro roditelja dece koja nisu obuhvaćena planom podrške.

Neposredni realizatori i saradnici

Pripremu i realizaciju aktivnosti je obavila učiteljica u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom, nastavnicima i volonterima Indiga.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj radionice je osnaživanje i informisanje roditelja o različitim načinima pozitivnog disciplinovanja. Radionica je osmišljena i realizovana sa očekivanjem da će doprineti i tome da roditelji budu motivisani da decu šalju u školu i podstiču ih na dalje obrazovanje.

Opis pripremnih aktivnosti

Učiteljica je pripremila radionicu za roditelje, a pedagoška asistentkinja i volonteri Indiga su pomogli u osmišljavanju aktivnosti koja će biti interesantna učesnicima, a opet efektna i poučna. Pripremljen je materijal za radionicu (prezentacija, papir, markeri). Roditelji su obavješteni o temi i datumu održavanja radionice i pozvani na učešće.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je u većoj meri realizovana u skladu sa planom, osim što je odziv roditelja romske nacionalnosti bio manji od očekivanog. Bilo je prisutno šestoro roditelja neromske dece i troje roditelja romske nacionalnosti. Svi učesnici su bili zainteresovani za temu i aktivno učestvovali u radu. Otvoreno su razgovarali, prisećali se svog detinjstva i svojih iskustava, povezujući ih sa tim kakvi su danas oni u ulozi roditelja i tako su sami dolazili do zaključaka kako treba postupati u datim situacijama i kojih vrednosti se treba pridržavati. Atmosfera je bila jako

prijatna i svi su poželeti da se ponovo sastanu. Među učesnicima radionice bio je i jedan bivši učenik učiteljice koja je realizovala radionicu, sada u ulozi roditelja.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Učesnici su bili jako zadovoljni učešćem na radionici. Saopštili su da su osvestili neke stvari, da im je sve nekako postalo jasnije u pogledu pozitivnog disciplinovanja i da će se uvek rado odazvati ovakvim aktivnostima.

Produkti

Na radionici je nastao plakat sa starim i novim vrednostima u pogledu vaspitanja i disciplinovanja dece, koji će služiti kao podsetnik roditeljima kada su u nedoumici kako da postupe u datom trenutku. Plakat je nastao tako što su učesnici sami uviđali gde su do sada pravili greške, kao i ono što su radili dobro, i na taj način su iznedrili celu lepezu postupaka kojih se treba pridržavati prilikom disciplinovanja dece.

Prilozi

Prezentacija korišćena na radionici:

<https://youtu.be/MRy2QmdwhVI>

Plakat

Stare vrednosti

- Ako bi nekada jedno dete udarilo drugo dete to se smatralo agresijom i strogo se kažnjavalo.
- Ako bi se dete loše ponelo prema odrasloj osobi smatralo se nevaspitanim.
- A ako je odrasli tukao dete to se smatralo disciplinovanjem (danas već znamo da je to zlostavljanje).
- Važilo je verovanje da je batina iz raja izašla.

Nove vrednosti

- Na svu sreću danas su se neke stvari promenile u pogledu odgajanja, vaspitavanja i disciplinovanja dece.
- Vrednosti kojima svi treba da težimo su ljubav, razumevanje, podrška i uvažavanje svojih i tuđih potreba i osećanja.
- Jedino ako su naše potrebe zadovoljene onda se možemo pravilno razvijati.

Sastanak radi upoznavanja roditelja i učenika osmog razreda sa procedurom upisa u srednje škole, afirmativnim merama i konkursom MPNTR za dodelu stipendija učenicima romske nacionalnosti

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Sastanak je realizovan 16. maja 2022. godine u izdvojenom odeljenju OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u Postenju. Radionica je trajala sat vremena.

Učesnici

Na sastanak je pozvano petoro roditelja uključenih u plan podrške i petoro roditelja dece koja nisu uključena u plan podrške.

Neposredni realizatori i saradnici

Sastanak je organizovao, pripremio i realizovao predmetni nastavnik u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom, drugim nastavnicima i volonterima Indiga.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je upoznavanje roditelja sa svim prednostima koje nudi školovanje i njihovo osnaživanje da podstiču decu na dalje školovanje.

Opis pripremnih aktivnosti

U fazi pripreme aktivnosti, dogovoren je datum održavanja radionice sa roditeljima i obavljeno je pozivanje učesnika. Pripremljena je prezentacija za sastanak i obezbeđena oprema i materijal za rad (tabla, projektor, markeri, evaluacioni listići).

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je u potpunosti realizovana u skladu sa planom. U aktivnost su bili uključeni svi planirani učesnici i saradnici. Svi učesnici su za vreme trajanja radionice bili aktivno uključeni u diskusiju. Atmosfera je bila pozitivna i vođene su smislene diskusije na temu školovanja učenika. Za vreme trajanja radionice roditeljima je skrenuta pažnja na sve pozitivne efekte koje donosi dalje školovanje dece, na šta su oni reagovali pozitivno. Na kraju radionice upriličeno je neformalno druženje svih učesnika uz kafu.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Roditelji su upoznati sa svim pozitivnim efektima daljeg školovanja. U vezi s tim, upoznati su sa značajem polaganja završnog ispita, kao i sa dokumentacijom koja je neophodna prilikom upisa u srednju školu. Roditeljima je prikazan proces prijavljivanja za stipendiju, kao i sva neophodna dokumentacija koja je potrebna za njeno ostvarivanje. Poseban akcenat stavljen je na uticaj koji imaju porodica, društvo i okruženje na stimulisanje učenika na rad, a naglašen je i uticaj porodice.

Produkti

Na kraju radionice, roditeljima su podeljeni listići sa emotikonima da ocene kvalitet rada tokom radionice. Od tri ponuđena emotikona (tužan, ravnodušan, nasmejan), svi roditelji su sastanak ocenili nasmejanim emotikonom.

Prilozi

Prezentacija:

<https://youtu.be/MNiZviHsT7I>

***„Deca ne mogu biti roditelji drugoj deci“
(radionica prevencije dečijih brakova)***

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 5. oktobra 2022. godine u izdvojenom odeljenju OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u Postenju. Radionica je trajala sat vremena.

Učesnici

Na radionicu je pozvano petoro roditelja uključenih u plan podrške i petoro roditelja dece koja nisu uključena u plan podrške.

Neposredni realizatori i saradnici

Radionicu je organizovala, pripremila i realizovala učiteljica, u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom, drugim nastavnicima i volonterima Indiga.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj radionice je informisanje učenika i roditelja o svim rizicima sklapanja maloletničkih brakova. Nakon radionice učesnici će biti

upoznati sa zakonskom regulativom i posledicama stupanja u prevremeni brak.

Opis pripremnih aktivnosti

Pedagoška asistentkinja je telefonom obavestila roditelje učenika o terminu održavanja radionice i pozvala ih na učešće. Volonteri i stručni saradnici iz pedagoško-psihološke službe pomogli su idejama za plan realizacije radionice, a pružili su i tehničku podršku (obezbeđivanje table, projektor, markera, slikovnih evaluacionih listića). Pripremljena je prezentacija za radionicu.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je realizovana u skladu sa planom. Broj roditelja je bio veći od planiranog, jer je došao jedan bračni par i još dva roditelja čija deca nisu obuhvaćena planom podrške. Učesnici su bili veoma aktivni, učestvovali su u razgovoru, iznosili su svoja lična iskustva, stavove i razmišljanja. Prisutni saradnici su pomogli u stvaranju prijatne atmosfere iznoseći svoja iskustva o vremenu stupanja u brak.

Na početku radionice je prikazan je spot pesme *Mashup*, izvedene na romskom jeziku, a roditelji su u spotu i tekstu pesme prepoznali jedan oblik maloletničkog braka i molbu devojčica za ukidanje takvih brakova. Roditelji su pitani sa koliko godina su oni stupili u brak. Iz razgovora sa njima uočeno je da je samo jedna majka imala 20 godina, a svi ostali su imali od 13 do 18 godina kada su stupili u brak. Nakon predstavljanja vrsta maloletničkih brakova, uočili su da su njihovi brakovi maloletnički, rani ili dečiji. Roditeljima je objašnjeno šta u porodičnom zakonu znači *brak* i *sklapanje braka*, kao i *vanbračna zajednica sa maloletnikom*, na šta su reagovali tihim odobravanjem kažnjavanja. Po mišljenju roditelja, da bi bila psihofizički zrela za stupanje u brak, maloletna devojčica treba da zna neke poslove u kući (kuvanje, čišćenje, pranje veša). Takođe, smatraju da su najčešći uzroci maloletničkih brakova prihvaćena praksa (tako svi rade u zajednici, ne može stara da se uda, neće je niko, takav je običaj). Roditelji nisu u dovoljnoj meri svesni posledica dečijih brakova, iako su im predočene. Film o štetnosti dečijih brakova su veoma pažljivo odgledali i bili su raspoloženi za razgovor i priču. Svako je imao da kaže nešto iz svog iskustva. Na kraju radionice, svi učesnici su proveli još neko vreme u neformalnom druženju uz kafu.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Učesnici su bili veoma zadovoljni izvedenom radionicom. Dopao im se film. Uočili su neke negativne posledice maloletničkih brakova, a osvestili su i zakonsku odgovornost njih kao roditelja za dopuštanje stupanja dece u brak. Jedna majka je nakon završene radionice prišla i rekla da je ona u ugovorenom braku, ali to nije mogla reći pred svima. Većina roditelja je na kraju radionice izjavila da su naučili nešto novo i da će se potruditi da to primene.

Prilozi

Film: Dva romski sviata, 2018, <https://youtu.be/34-OrlcxEYI>

Spot: Mashup (bend Pretty Loud), 2020,

https://www.youtube.com/watch?v=r-ezaPqeWwQ&ab_channel=WeAreGRUBB

Prezentacija: <https://youtu.be/YRmCwuchKwU>

Osnovna škola „Dimitrije Tucović“ Kraljevo

Adresa: Dositejeva 5, 36000 Kraljevo

www.dimitrijetucovickv.edu.rs

Vizija

Želimo da postanemo dobro opremljena škola visokih obrazovnih i vaspitnih kvaliteta, u kojoj zajedno stvaramo ljude, danas male, a sutra veće od nas.

Misija

Mi postojimo da bismo podstakli razvoj ličnosti i sposobnosti učenika, probudili nova interesovanja, afirmisali različitost, podstakli stvaralaštvo, ali i da bismo vrednovali sopstveni rad u cilju njegovog unapređivanja. Iz naših klupa se kreće u život sa dobrom slikom o sebi i školi, u koju se ponovo vraća u ulozi roditelja.

U školskoj 2022/23, škola ima ukupno 751 učenika, od kojih 147 učenika romske nacionalnosti (20 učenika prvog razreda, 18 učenika

drugog razreda, 17 učenika trećeg razreda, 18 učenika četvrtog razreda, 27 učenika petog razreda, 19 učenika šestog razreda, 17 učenika sedmog razreda i 11 učenika osmog razreda).

Škola ima ukupno 32 odeljenja, a svaki razred ima po 4 odeljenja. Nema izdvojenih odeljenja. Nastava se odvija u dve smene, a u školi se – u dve učionice i takođe u dve smene – realizuje i pripremni predškolski program za 4 PP grupe iz Predškolske ustanove „Olga Jovičić Rita“ iz Kraljeva.

U školi je zaposleno 75 ljudi, od čega 16 u razrednoj nastavi, a 39 u predmetnoj nastavi. Škola ima dva učitelja u školskom boravku, dva veroučitelja, dva stručne saradnice (pedagoškinju i psihološkinju), pedagoškog asistenta, ličnog pratioca, bibliotekara, četvero zaposlenih u pravno-administrativnoj službi i devet pomoćnih radnika.

Škola je specifična po svojoj multietničnosti, jer u svom sastavu ima 18% učenika romske nacionalnosti. Ponosna je na višegodišnju implementaciju međunarodnih projekata, posebno onih vezanih za zaštitu životne sredine i inkluziju, kao i na zapažene rezultate koje ostvaruje na regionalnim i republičkim takmičenjima iz matematike, srpskog, engleskog i francuskog jezika, hemije i fizike, ali i na sportskim takmičenjima. Škola obeležava Dan škole, Dečiju nedelju, Dan tolerancije, Svetski dan Roma i učestvuje na svim kulturnim manifestacijama sa svojim školskim horom.

**„Neka školovanje bude lepo putovanje“
(roditeljski sastanak na temu pripreme dece za polazak u školu)**

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 17. maja 2022. u prostoriji OŠ „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Predviđeno je učešće najmanje 13 roditelja dece koja pohađaju PPP, ali se nisu svi odazvali pozivu.

Neposredni realizatori i saradnici

Neposredni realizatori bili su pedagog škole i pedagog vrtića, a podršku su im pružali pedagoški asistent, saradnica na projektu i četiri vaspitača iz pripremnih predškolskih grupa.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Informisanje roditelja o važnosti upisa i redovnog školovanja dece, načinu upisa i načinima pripreme dece za otpočinjanje procesa obrazovanja. Očekivani ishod je da će roditelji po završetku aktivnosti razumeti procedure upisa, kao i značaj i korake za pripremu dece za polazak u školu koji znatno olakšavaju tranziciju.

Opis pripremnih aktivnosti

Saradnici – vaspitačice i pedagoški asistent bili su uključeni u pozivanje roditelja. Pedagoškinja iz vrtića je učestvovala u osmišljavanju i realizaciji radionice, kao i vođenju evidencije prisutnih roditelja. Učiteljica je obezbedila prostor, uslove za rad i fotografisanje toka radionice.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je realizovana u skladu sa planom po sledećim koracima:

1. predstavljanje voditelja roditeljima;
2. isticanje cilja radionice i naglašavanje važnosti redovnog školovanja;
3. prezentacija filma o prednostima školovanja;
4. razgovor nakon odgledanog filma;
5. koraci pri upisu u OŠ;
6. način raspoređivanja dece pri formiranju odeljenja prvog razreda;

7. uvod u prezentaciju i prezentacija sa preporukama o pripremi dece za polazak u školu;

8. diskusija i podela štampanog materijala pripremljenog za roditelje.

Svi planirani saradnici su se angažovali u skladu sa planom. Na radionicu su došle i asistentkinja za saradnju sa porodicama i socijalna radnica predškolske ustanove koje su dale nov kvalitet toku radionice.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Radionica je protekla u prijatnoj i saradničkoj atmosferi. Na osnovu komentara roditelja zaključeno je da je ostvaren cilj radionice. U vezi sa odzivom roditelja, zaključeno je da je bolje aktivnosti organizovati u popodnevnim terminima.

Slikovito rečeno: Zbližavanje je početak → ostajanje zajedno je napredak → saradivanje je uspeh (Henri Ford).

Produkti

Prezentacija, kratki film o prednostima obrazovanja, liflet sa savetima pripremljen i podeljen roditeljima.

„Bolji smo zajedno“ (radionica o prevazilaženju teškoća pri prelazu sa razredne na predmetnu nastavu)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 6. oktobra 2022. u prostoriji OŠ „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Aktivnosti je prisustvovalo 10 roditelja učenika koji pohađaju 4. razred.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost je osmislila i realizovala pedagoškinja škole, u saradnji sa pedagoškim asistentom i razrednim starešinama.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj je osnažiti roditelje za tranziciju, za prevazilaženje teškoća koje prate prelazak sa razredne na predmetnu nastavu. Roditelji treba da

razumeju da svaka promena zahteva prilagođavanje i razvitak novih veština. Treba da budu upoznati sa načinima pružanja podrške u učenju i vidovima bolje adaptacije na predmetnu nastavu, da razumeju značaj redovnog dolaska na nastavu i značaj saradnje sa nastavnicima predmetne nastave.

Opis pripremnih aktivnosti

Pedagoški asistent je obavestio roditelje i bio zadužen za njihov doček. Saradnica je obezbedila prostor, uslove za rad, a bila je zadužena i za fotografisanje. Pedagoškinja je preuzela realizaciju prezentacije.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je realizovana u skladu sa planom. Započeta je predstavljanjem roditeljima, isticanjem cilja radionice i naglašavanjem važnosti redovnog školovanja. Voditeljka radionice je podsetila roditelje da će se nastavnici predstaviti učenicima u drugom polugodištu održavanjem po 1 časa (što je zakonska obaveza), nakon čega su odeljenske starešine upoznale učesnike radionice sa svojim obavezama, ali i sa obavezama roditelja. Usledila je prezentacija o teškoćama prelaska na predmetnu nastavu, a završilo se evaluacijom održane radionice.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Iako je koncepcija aktivnosti bila više u pravcu prezentovanja informacija, bilo je dosta vremena i prostora za aktivno učešće roditelja, za dijalog i razmenu. Govorilo se o problemima, a čuli su se i predlozi koji otvaraju put za osmišljavanje novog susreta. „Izgleda nemoguće, dokle god se ne završi.“

Produkti

Prezentacija

„Mehanizmi prijave nasilja“ (radionica sa roditeljima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 27. oktobra 2022. u prostoriji OŠ „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu i trajala je 60 minuta.

Učesnici

Roditelji 25 učenika drugog ciklusa (od 5. do 8. razreda) koji su uključeni u plan podrške.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost je osmislila i realizovala pedagoškinja škole, u saradnji sa pedagoškim asistentom i saradnicom na projektu.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je upoznavanje roditelja sa načinima zaštite i zastupanja interesa deteta i porodice; podrška porodici u krizi i upućivanje na vrste pomoći kada je reč o vršnjačkom nasilju; ukazivanje na značaj kvaliteta socijalizacije u porodici, jer u najširem smislu određuje kvalitet svih budućih socijalizacija i adaptacija u životu deteta; upoznavanje sa vrstama nasilja i načinima prijavljivanja, jer o nasilju ne treba ćutati. Roditelji treba da budu upoznati sa oblicima nasilja i treba da znaju da treba da se obrate Timu za zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja.

Opis pripremnih aktivnosti

Pedagoški asistent, razredne starešine i saradnica su, u dogovoru sa roditeljima, odredili datum i vreme održavanja radionice. Pripremljena je PowerPoint prezentacija. Dogovoren je tok i podeljena su zaduženja u vođenju radionice. Zbog bolesti voditeljke radionice, datum održavanja radionice naknadno je promenjen, a roditelji su obavešteni o promeni.

Opis realizovane aktivnosti

Radionica je počela predstavljanjem roditeljima, isticanjem cilja radionice i upoznavanjem sa definicijom nasilja. Zatim se govorilo o vršnjačkom nasilju kao specifičnoj formi nasilja koja sadrži sve poznate oblike nasilja, o dominantnim vaspitnim stilovima i rizicima od nasilja.

Učesnicima je onda prikazana prezentacija *Priručnik za roditelje „Šta je danas bilo u školi?“* (iz projekta „Škola bez nasilja“), nakon čega su upoznati sa elementima Prijave (evidencije za nasilno ponašanje). Usledio je razgovor o iskustvima učesnika radionice (da li se adekvatno reagovalo, da li bi sada kada su više informisani drugačije reagovali, kako je najpoželjnije reagovati), a završilo se evaluacijom aktivnosti.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Atmosfera na radionici omogućila je kvalitetnu razmenu sa roditeljima na temu nasilja i vaspitnih stilova. Naglašeno je da Tim za zaštitu učenika od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u školi ima svoje procedure i propisane zadatke, kao i da se usklađenim delovanjem škole, porodice i lokalne zajednice može smanjiti nasilje u školama. „Ljudski je zadatak odreći se nasilja.“

„O štetnosti i prevenciji dečjih brakova“ (radionica sa roditeljima učenika 7. i 8. razreda)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 09. novembra 2022. u kabinetu škole „Dimitrije Tucović“ u Kraljevu i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Radionica je osmišljena i namenjena roditeljima učenika 7. i 8. razreda čija su deca izložena riziku od stupanja u dečiji brak. Radionici je prisustvovalo 13 roditelja.

Neposredni realizatori i saradnici

Neposredna realizatorka radionice bila je psihološkinja Centra za socijalni rad, a podršku su joj pružali saradnici na projektu i pedagoški asistent.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj radionice je doprinos prevenciji dečjih brakova i zaštiti dece od zloupotrebe. Učesnike radionice treba upoznati sa zdravstvenim rizicima i zakonskim posledicama zasnivanja braka pre punoletstva dece, sa načinima pružanja podrške deci u cilju prevencije ranog zasnivanja braka i preuranjenog roditeljstva; treba im ukazati na značaj saradnje sa

institucijama. Roditelji treba da razumeju značaj fizičke i emocionalne zrelosti mladih za stupanje u brak/vanbračnu zajednicu i zdravstvene i pravne konsekvence zasnivanja ranih brakova po roditelje i maloletne osobe; treba govoriti o promeni stavova, odnosno ubeđenja o ranim brakovima kao normalnom, uobičajenom fenomenu u romskoj zajednici.

Opis pripremnih aktivnosti

Tokom pripreme aktivnosti, intenzivna je bila saradnja i razmena sa saradnicima o načinima prezentacije; odlučeno je da se sadržaji pojednostave i terminološki približe profilu grupe, kako bi ih učesnici bolje razumeli, a posledično i prihvatili u većem stepenu. Predloženo je i da se sadržaji prezentuju kroz podsticanje žive diskusije, a ne u formi predavanja, te da se trajanje prilagodi stepenu koncentracije učesnika. Saradnici su pripremili i mobilisali članove grupe, kreirali dobru radnu atmosferu i motivisali za dalje aktivnosti.

Opis realizovane aktivnosti

Radionica je započela predstavljanjem roditeljima, kao i procenom stavova roditelja o ranim brakovima na osnovu njihovog iskustva. Roditelji su upoznati sa razvojnim i pravnim aspektima fenomena ranih brakova, rizicima i posledicama po osobu i položaj u društvu, sa rezultatima istraživanja fenomena ranih brakova u Srbiji. Učesnici su razmatrali značaj različitih faktora u prevenciji ranih brakova, promene u stavovima prema ranim brakovima, a na kraju su ocenjivali održanu radionicu. Od 13 prisutnih roditelja, njih petoro je aktivno učestvovalo u diskusiji i delilo svoja iskustva i stavove, a ostali su neverbalno, klimanjem glave, pokazivali slaganje sa izrečenim stavovima, što je ukazivalo na menjanje stavova u pravcu odlaganja zasnivanja vanbračnih zajednica dece pre dostizanja punoletstva. Jedna majka je ostala do kraja pri stavu da se praksa ranih brakova ne može promeniti, jer su deca danas „takva da ih oni kao roditelji ne mogu sprečiti da pobegnu od kuće ako im se ne dozvoli da zasnuju brak“ (kada napune 16 ili 17 godina). Saradnica i pedagoški asistent uspeli su da motivišu roditelje za participaciju u aktivnosti. Jedna od učesnica je uspela da prenese težinu svog iskustva rane udaje (sa 12 godina), usled čega je bila prinuđena na napusti školu koju je prethodno rado i sa uspehom pohađala, ali i svoju rešenost da unuke (kojima je sada staratelj) motiviše da završe što veći stepen škole.

Posebna vrednost realizovane aktivnost

Radionica je dotakla veoma značajnu temu na direktan način. Pojedini roditelji izneli su svoja neposredna iskustva stupanja u rani brak, posledice koje su trpeli ili trpe, kao i svoju rešenost da svojim potomcima prenesu svoja iskustva i pošalju poruku da je „škola važna“. Tema je veoma značajna, jer je pojava ranog zasnivanja braka u romskoj zajednici još uvek „tamna brojka“ i pojava koja se generacijski prenosi. S druge strane, izostanak reakcija institucija (jer se fenomen najčešće sagledava kao deo tradicije i običajnog prava) dovodi do toga da se ciklus nasilja koje je sastavni deo ove pojave nastavi, odnosno ne prekida, što ima nesagledive posledice po devojčice i dečake koji su u zajednicama. Potrebno je intenzivirati otvorenu, konstruktivnu diskusiju na ovu temu, kao i aktivnosti svih sistema kroz edukacije kako bi se stavovi, koji su u osnovi ove pojave, preispitali i menjali, čime bi se ova praksa vremenom prevazišla.

Produkti

Prezentacija na linku

<https://youtu.be/DwgsZ9e1JSk>

Osnovna škola „Jovo Kursula“ Kraljevo

Adresa: Dositejeva 136, 36000 Kraljevo

www.jovokursula.nasaskola.rs

Vizija

Sa vizijom da će naša škola biti mesto na kome će se unapređivati znanja i veštine, poštovati različitosti i potrebe učenika, negovati talenti i podržavati ideje učenika, želimo da uspostavimo saradnički odnos sa porodičnim kontekstom i da se svi zajedno radujemo uspesima.

Misija

Postojimo da stvorimo atmosferu povoljnu za razvoj svih aktera školskog života, bez obzira na njihove različitosti i sposobnosti. Ta atmosfera i način rada treba da budu okvir u kome će se sticati znanja, veštine i ostvarivati standardi obrazovanja i vaspitanja.

U školskoj 2022/23, škola ima ukupno 520 učenika, od kojih 40 učenika romske nacionalnosti (5 učenika prvog razreda, 6 učenika drugog razreda, 4 učenika trećeg razreda, 7 učenika četvrtog razreda, 6 učenika petog razreda, 5 učenika šestog razreda, 4 učenika sedmog razreda i 3 učenika osmog razreda).

Škola ima ukupno 24 odeljenja, a svaki razred ima po 3 odeljenja. Nema izdvojenih odeljenja. Nastava se odvija u dve smene, a u školi se – u dve učionice i takođe u dve smene – realizuje i pripremni predškolski program za 3 PP grupe iz Predškolske ustanove „Olga Jovičić Rita“ iz Kraljeva.

U školi je zaposleno 60 osoba, od čega 13 u razrednoj nastavi i 31 u predmetnoj nastavi. Ustanova ima dva stručna saradnika (pedagoga), a ostali zaposleni rade u administraciji, odnosno kao pomoćni radnici. Škola nema pedagoškog asistenta.

Škola je često pohvaljivana i nagrađivana za doprinos u vaspitno-obrazovnom radu. U najveća priznanja spadaju Republička diploma „25. maj“, Diploma zaslužne organizacije opštine Kraljevo, Priznanje Ministarstva zaštite životne sredine Republike Srbije, Plaketa Ministarstva ekolo-

gije Republike Srbije za izuzetno lepo rešeno i negovano školsko dvorište, kao i Zahvalnica ŠU Kraljevo za izuzetan doprinos podizanju kvaliteta obrazovanja i inovativnost u radu.

Škola učestvuje u nekoliko međunarodnih projekata („Eko-škole“, „Obrazovanje za prava deteta“, „Škola za bolji kvalitet vazduha“, „Digitalna učionica za 21. vek“), saraduje sa brojnim organizacijama civilnog društva, kao i sa ustanovama u Kraljevu. Decenijama je domaćin okružnog i opštinskog takmičenja iz srpskog jezika i jezičke kulture, kao i brojnih sportskih takmičenja. Poslednje dve godine ova ustanova je regionalni sken-centar za završni ispit za više školskih uprava. U školi se više godina realizuju projekti Ministarstva sporta i omladine „Tenis u osnovnim školama“ i „Ženska košarka“.

***Priprema za školu
(radionica sa roditeljima budućih prvaka)***

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 27. maja 2022. u prostoriji OŠ „Jovo Kursula“ u Kraljevu i trajala je 40 minuta.

Učesnici

Radionici je prisustvovalo troje roditelja dece koja pohađaju PPP, njihova deca, saradnice na projektu i vaspitačice.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su osmislile i realizovale pedagoškinje osnovne škole i predškolske ustanove, u saradnji sa saradnicama na projektu i asistentkinjama za saradnju sa porodicama pri vrtiću i osnovnoj školi.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je informisanje i pružanje podrške kroz osnaživanje roditelja kako uspešno i odgovorno da pripreme decu za polazak u školu.

Opis pripremnih aktivnosti

Realizatori radionice su se sastali kako bi osmislili program radionice i dogovorili datum održavanja. Dogovoren je i način evaluacije radionice. Asistentkinje za saradnju sa porodicama obavestile su roditelje o terminu održavanja radionice. Saradnici, realizatori radionice i vaspitači su, takođe, redovno podsećali roditelje na datum, vreme i mesto održavanja. Realizatori su pripremili i osmislili prezentaciju. Takođe, izradili su i odštampani flajere za roditelje.

Opis realizovane aktivnosti

Radionica je počela kratkim video-prilogom „Dva romska sveta“ (6 minuta), nakon čega je prikazana prezentacija „Priprema dece za polazak u prvi razred“. Saradnice su roditelje informisale o dokumentaciji koja je potrebna za upis dece u prvi razred, pa su roditelji postavljali pitanja i tražili pojašnjenja. Realizatori su podelili odštampane flajere „Kako olakšati detetu polazak u prvi razred – saveti roditeljima“, a na kraju su roditelji na fip čartu stikerima (smajli tehnikom) izražavali zadovoljstvo radionicom.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Roditelji su se upoznali sa prednostima i dobrobitima obrazovanja, sa pravima i obavezama prilikom upisa dece u prvi razred osnovne škole, dobili su informacije, praktične savete i podršku kako da decu pripreme za polazak u školu. Bili su otvoreni za saradnju i aktivni. Pokazali su zadovoljstvo zbog realizacije ove radionice, što su iskazali i putem evaluacije.

Produkti

Flajer sa korisnim savetima

Prilozi

Link za prezentaciju „Priprema dece za polazak u školu“
<https://youtu.be/eMx3xHLyHdE>

Flajer**Шта је важно код припреме детета за школу**

– Почните да **разговарате са дететом о школи** неколико месеци пре почетка школске године. Детету на леп начин објасните шта га чека у школи (седење у клупи, концентрација на неку активност, дисциплина, обавезе које мора да испуњава, али и да ће стећи много другара, да ће сазнати и научити многе корисне ствари...)

– Изградите самосталност – научите дете да се **само облачи, везује пертле, обуче јакну, стави капу...**

– Потрудите се да дете пре школе **усвоји правилне хигијенске навике**, да иде само у тоалет, да опере руке после тоалета или пре јела...

– Одведите дете **да види школу** у коју ће ићи, испричајте му шта се тамо ради без застрашивања или претераног улепшавања. Немојте да плашите децу и претите учитељицом.

– Ако ће дете ићи само у школу, потрудите се да **увежбате пут до школе.**

– Дете би требало **да зна адресу** на којој станује и **бројеве телефона родитеља**.

– Подстичите дете **да ради самостално**, тако што ћете пред њега постављати различите захтеве и обавезе примерене његовом узрасту (да сложи своју одећу, да поспреми играчке...)

– Научите дете **да правилно држи оловку, да користи гумицу, резач, маказе...**

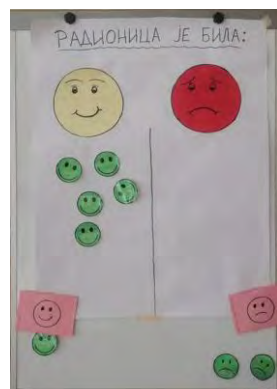
– **Заједно** са дететом **припремајте ствари** за школу.

– Учите дете да **воли** своје другаре, да их **поштује** и да се **игра са свим својим вршњацима**.

– Оставите малишану довољно простора за игру, јер **поласком у школу игра се не искључује**, већ се помера у други план.

– **Похвалите дете** када нешто добро уради и када се труди.

– **Подстичите дете** да буде поносно што креће у први разред.

Prevenција i štetnost dečijih brakova (radionica sa roditeljima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 15. novembra 2022. u prostorijama OŠ „Jovo Kursula“ i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Iako je aktivnost planirana za petoro roditelja učenika 7. i 8. razreda obuhvaćenih planom podrške, u aktivnosti je učestvovalo devet roditelja, jer im je tema bila zanimljiva.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost je osmislila i realizovala pedagoškinja škole, uz pomoć saradnice na projektu.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je podizanje svesti roditelja o štetnosti ranih brakova. Roditelji treba da prepoznaju štetnost dečijih brakova, da prepoznaju da su devojčice često žrtve fizičkog, psihičkog, ekonomskog i seksualnog nasilja, da je važno da deca ostanu u sistemu obrazovanja radi očuvanja psihičkog i fizičkog zdravlja i daljeg razvoja, odnosno prevencije dečijih brakova.

Opis pripremnih aktivnosti

Pripremljena je video prezentacija i stikeri za evaluaciju.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je počela prikazivanjem prezentacije, nakon čega je usledila diskusija sa roditeljima o štetnosti maloletničkih brakova. Učesnici radionice su iznosili lična iskustva, postavljali pitanja i tražili razjašnjenja. Dobili su sve tražene informacije i upoznati su sa mrežama podrške.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Roditelji su nakon uvodnog razgovora bili veoma motivisani za diskusiju na ovu temu. Nakon prezentacije imali su pitanja, iznosili su svoja lična iskustava. Razgovor je bio produktivan. Bilo je zanimljivo čuti kako roditelj koji je sklopio brak sa svojih 12 godina, pri čemu nije imao pravo na sopstveni izbor i odlučivanje, danas gleda na pojavu dečijih brakova. Čuo se stav da bi radije izabrali da nastave školovanje nego da preuzimaju ulogu supruge/roditelja u tim godinama. Uvidela se potreba roditelja da se čuje njihovo iskustvo iz života: „Mene niko nije pitao, ali ne bih volela da moje dete prođe isto kao ja u životu, jer dete podiže dete“.

Produkti

Prezentacija „Štetnost i prevencija dečijih brakova“ na linku <https://youtu.be/pSsNL4Eswb4>

Izjave roditelja nakon radionice. Zapisani komentari na stikerima kao produkt evaluacije.

O afirmativnim merama za upis u srednju školu (radionica sa roditeljima i učenicima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 10. maja 2022. godine u prostoriji OŠ „Jovo Kursula“ u Kraljevu i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Radionica je planirana za roditelje i učenike osmog razreda, ali se i pored blagovremenog pozivanja roditelji nisu pojavili, pa je radionici prisustvovalo 4 učenika 7. i 8. razreda.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost je osmislila i realizovala pedagoškinja škole, uz pomoć saradnice.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj je bio da se učenici i roditelji upoznaju sa smerovima i zanimanjima u okruženju za koje mogu da se obrazuju; da prepoznaju osobine ličnosti kod učenika za određeno zanimanje; da se informišu o prilikama za zapošljavanje nakon završene srednje škole, kao i sa afirmativnim merama za upis. Učesnici treba da budu upoznati sa mogućnostima za nastavak školovanja, dobrobitima dualnog obrazovanja i afirmativnim merama.

Opis pripremnih aktivnosti

Odštampani su flajeri sa zanimanjima i pripremljena je prezentacija.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je počela prezentacijom srednjih škola, nakon čega je usledila diskusija sa učenicima o obrazovnim profilima koji su im bili zanimljivi. Učenici su bili veoma motivisani za dalji rad, imali su pitanja i bili zainteresovani za razgovor o mogućim zanimanjima, o daljem zaposlenju, o tome šta zapravo znači dualno obrazovanje. Govorili su o tome kako vide sebe u budućnosti, postavljali su pitanja i dobijali odgovore. Upoznati su sa afirmativnim merama i pratećom dokumentacijom. Zatim se pristupilo izradi zajedničkog plakata, po koracima, prateći pitanja i smernice: *Ko sam ja?; Budi radoznao i raspitaj se o zanimanju!; Budi radoznao i raspitaj se o školi!*

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Uočeno je da učenici nisu dovoljno informisani i da se o temi upisa u srednju školu ne govori u njihovom okruženju. Videli su moguća zanimanja i pokazali interesovanje za upis u srednje škole.

Produkti

Pano koji je nastao kao produkt radionice je veoma interesantan i kreativan.

**„Važnost škole i značaj redovnog pohađanja, ponašanje u školi i poštovanje školskih pravila“
(roditeljski sastanak)**

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Roditeljski sastanak održan je 20. oktobra 2022. godine u prostoriji OŠ „Jovo Kursula“ u Kraljevu i trajao je 45 minuta.

Učesnici

Roditelji svih učenika iz plana podrške (oko 10 roditelja)

Neposredni realizatori i saradnici

Sastanak su vodile pedagoškinja škole i saradnica na projektu, a prisustvovala je i asistentkinja za saradnju sa porodicama.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Glavni cilj je unapređenje komunikacije sa roditeljima kroz razvijanje odgovornog odnosa prema obavezama u školi; uviđanje značaja redovnog pohađanja nastave; prevencija izostajanja; analiza uspeha i discipline; predlog mera za poboljšanje uspeha i discipline.

Opis pripremnih aktivnosti

Realizatori su na pripremili materijal (Pravilnik o ponašanju učenika, evidenciju izostanaka, stikere za evaluaciju). Asistentkinja za saradnju sa porodicama je pozivala roditelje.

Opis realizovane aktivnosti

Sastanak je počeo diskusijom o važnosti saradnje škole i roditelja. Analizirala se redovnost pohađanja nastave, a čula su se obrazloženja roditelja za pohađanje i izostajanje sa nastave. Nakon analize uspeha i izostajanja, predočene su zakonske mere koje škola preduzima po pitanju neopravdanog izostajanja. Diskutovali smo o uspehu i disciplini, kao i o važnosti pohađanja časova dodatne podrške u školi. Kroz lične i očigledne primere diskutovali smo o tome kako bi škola doprinela njihovom zapošljavanju i kako bi to uticalo na kvalitet života njihove dece.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Tokom ovog roditeljskog sastanka, roditelji su izneli svoje probleme koje navode kao razloge izostajanja dece sa nastave. Roditelji pokazuju volju za saradnjom, tako da se moglo čuti: „Mene niko nije pitao da li želim da idem u školu, ali bih volela da moja deca završe školu i zaposle se.“

Produkti

Izjave roditelja tokom i nakon radionice. Zapisani komentari na stikerima kao produkt evaluacije.

Osnovna škola „Ljupče Španac“ Bela Palanka

Adresa: Svetosavska bb, 18310 Bela Palanka

www.osljupcespanac.wordpress.com

Vizija

Moderna, opremljena škola koja u prijatnoj i bezbednoj klimi podstiče i promoviše angažovanje svih i neguje svestranu i zdravu ličnost.

Misija

Profesionalni odnos u obrazovanju za sticanje znanja primenljivih u praksi i razvijanje tolerantne ličnosti sposobne za uključivanje u savremene društvene tokove.

U školskoj 2022/23, školu pohađa 622 dece, od čega je 31 dete u dve grupe pripremnog predškolskog programa. Škola ima ukupno 260 romske dece, od čega je njih devetoro iz porodica izbeglih i raseljenih lica (31 dete u PP grupama, 23 učenika prvog razreda, 25 učenika drugog razreda, 31 učenik trećeg razreda, 29 učenika četvrtog razreda, 33 učenika petog razreda, 25 učenika šestog razreda, 39 učenika sedmog razreda, 13 učenika osmog razreda, kao i 11 učenika u izdvojenim odeljenjima).

Matična škola radi u dve smene i ima 25 odeljenja; svaki razred ima po tri odeljenja, osim 7. razreda, koji ima četiri odeljenja. Nastava se odvija u dve smene. Škola ima i 5 izdvojenih odeljenja (četvororazredna kombinovana odeljenja).

U školi radi 17 učitelja, 26 nastavnika, 2 stručna saradnika i 2 vaspitača. Škola ima jednog pedagoškog asistenta i jednog ličnog pratioca.

Škola učestvuje u mnogim projektima, od kojih treba istaći projekat „Unapređeni ravnopravni pristup i završavanje preduniverzitetskog obrazovanja za decu kojoj je potrebna dodatna obrazovna podrška“ (realizuje se u partnerstvu sa Centrom za obrazovne politike, a uz podršku Ministarstva prosvete i UNICEF-a), projekat „Premošćavanje digitalnog jaza u Srbiji za najugroženiju decu – osnivanje obrazovnih digitalnih biblioteka i pružanje dodatne podrške školama i učenicima“, projekat „Premošćavanje kultura“, kao i projekat u saradnji sa Akademijom tehničko-vaspitačkih strukovnih studija u Pirotu i Ambasadom Republike Bugarske.

***Besplatni udžbenici za prvake
(radionica sa roditeljima budućih prvaka)***

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 14. aprila 2022. u prostoriji OŠ „Ljupče Španac“ u Beloj Palanci i trajala je 30 minuta.

Učesnici

Pozivu se odazvalo 16 roditelja, a prisustvovala su i deca koju su roditelji povelj sa sobom.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su realizovale saradnica na projektu, bibliotekarka i vaspitačice.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj je informisanje roditelja o potrebnoj dokumentaciji za ostvarivanje prava na besplatne udžbenike, kao i načinima kupovine ili pozajmljivanja udžbenika. Svi roditelji dece koja pohađaju PPP, a ispunjavaju tražene uslove, blagovremeno su predali potrebnu dokumentaciju. Ostali roditelji informisani su o tome koji se udžbenici koriste i kako mogu da ih obezbede.

Opis pripremljenih aktivnosti

Bibliotekarka radi sa decom koja su prisutna, jer roditelji nemaju mogućnosti da ih povere na čuvanje nekom drugom. Deli im odštampane bojanke u kojima treba da nacrtaju šare i oboje uskršnja jaja. Saradnica prezentuje koje su predviđene kategorije koje mogu ostvariti prava na besplatne udžbenike (deca iz porodica koje su korisnici socijalne pomoći; deca sa smetnjama u razvoju koja savladavaju gradivo po IOP-u; treće i svako naredno dete u porodici, ukoliko su starija deca na školovanju), a zatim pojašnjava šta se od dokumentacije prilaže, za svaku kategoriju, kome i do kog termina. Nakon toga učesnici postavljaju pitanja i traže pojašnjenja.

Bibliotekarka informiše roditelje koji ne ostvaruju pravo na besplatne udžbenike kako mogu nabaviti udžbenike za svoju decu (kupovinom na više mesečnih rata, naručivanjem preko interneta ili zaduživanjem korišćenih udžbenika, na revers, u školskoj biblioteci), a zatim deli odštampane informacije o svemu pomenutom, kako bi roditelji u svakom trenutku imali kod sebe podsetnik. Na kraju roditelji na radovima dece upisuju njihova imena (ukoliko deca ne umeju sama), pa radove predaju vaspitačicama koje će prirediti izložbu radova.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost je realizovana u skladu sa planiranim koracima. Roditelji su tokom aktivnosti imali pozitivne komentare na sadržaj radionice, u smislu upotrebljivosti dobijenih smernica; davali su kratak osvrt na svoja ranija iskustva sa starijom decom iz kojih se zaključuje da su imali neprecizne informacije o terminima i potrebnoj dokumentaciji (pojedini

roditelji kasno su podneli dokumentaciju, tako da su njihova deca ostala bez besplatnih udžbenika na koje su imali prava). Dali su inicijativu da se sa ovakvim radionicama nastavi i nadalje. Troje roditelja je zatražilo i dobilo pojašnjenja u vezi sa kupovinom novih udžbenika, jer ne ostvaruju pravo na besplatne udžbenike.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Ovakav vid informisanja i pristupa roditeljima naišao je na veliko zadovoljstvo i smatra se izuzetno korisnim i praktičnim. Sadržaji i način realizacije koji obezbeđuje i brigu o deci koja su prisutna naišao je na topao prijem. Zaključeno je da su roditelji razumeli ono što im je prezentovano i bili zadovoljni načinom prezentacije.

Produkti

Blagovremenim podnošenjem potrebne dokumentacije roditelji će obezbediti da učenici ostvare svoje pravo i dobiju besplatne udžbenike, a u slučaju da ne ispunjavaju uslove za besplatne udžbenike, mogu ih podići na revers iz školske biblioteke. Blagovremena nabavka udžbenika jedan je od preduslova za kvalitetno praćenje nastave i savladavanje školskog gradiva u svakoj školskoj godini. Produkt aktivnosti su i dečji kreativni radovi od kojih je sačinjena izložba u holu škole.

**„Šta je važno za upis u školu“
(radionica sa roditeljima budućih prvaka)**

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 30. marta 2022. godine u prostoriji OŠ „Ljupče Španac“ u Beloj Palanci i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Aktivnosti je prisustvovalo 17 roditelja dece koja pohađaju PPP, saradnica na projektu, sekretarka škole, volonterka i dve vaspitačice pripremnih predškolskih grupa.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su osmislile i realizovale učiteljica i bibliotekarka, uz pomoć vaspitačica pripremnih predškolskih grupa .

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj aktivnosti je informisanje roditelja o potrebnoj dokumentaciji, procedurama i terminima upisa dece u prvi razred osnovne škole. Očekuje se da će svi roditelji, nakon blagovremenog informisanja i uz neophodnu podršku, upisati svoju decu u prvi razred osnovne škole.

Opis pripremnih aktivnosti

Sekretarka škole je izradila raspored testiranja za svu decu koja pohađaju PPP, sa datumom i terminom. Saradnica je, u saradnji sa stručnom službom, pripremila informacije o načinu i vrsti testiranja. U saradnji sa Domom zdravlja, saradnica je dobila informacije u cilju obaveštavanja roditelja o terminima sistematskih pregleda. Bibliotekarka je pripremila štampane brošure sa informacijama o navedenim aktivnostima, a vaspitačice su obavestile roditelje o terminu održavanja radionice.

Opis realizovane aktivnosti

Aktivnost počinje tako što sekretarka škole najpre prezentuje roditeljima koja dokumentacija je potrebna za upis deteta u školu, a zatim ih informiše o terminima i o fazama kroz koje prolaze deca (upis, testiranje, lekarski pregled). Učiteljica pojašnjava vrste testiranja dece (predznanje i zrelost deteta/spretnost za polazak u školu), a bibliotekarka govori o lekarskom pregledu (šta podrazumeva, ko vrši i gde) i obaveštava roditelje da će sve informacije dobiti i u pisanoj formi. Nakon

toga, roditelji postavljaju pitanja i traže pojašnjenja. Na kraju vaspitačice vrše podelu poziva sa upisanim tačnim datumom i satnicom zakazanog testiranja za svako dete.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Informisanje roditelja na ovakav način doprinosi njihovom osnaživanju za preuzimanje nove uloge – roditelj školskog deteta. Upoznati sa svim detaljima vezanim za upis, roditelji mnogo jednostavnije prolaze čitavu proceduru u predviđenim terminima. Roditelji rado prihvataju saradnju, potrebna im je kontinuirana podrška i prilika da mogu stalno da pristupaju svim relevantnim informacijama, što doprinosi njihovom osnaživanju. Zaključeno je da je ostvarena kvalitetna saradnja, da su roditelji razumeli sadržaje, da je način prezentacije sadržaja bio adekvatan, a atmosfera otvorena.

Produkti

Liflet sa informacijama

„Kako da pomognem svom detetu u savladavanju gradiva“ (radionica sa roditeljima)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 20. oktobra 2022. godine u prostoriji OŠ „Ljupče Španac“ u Beloj Palanci i trajala je 30 minuta.

Učesnici

Radionici je prisustvovalo 10 roditelja učenika uključenih u plan podrške i troje dece.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su osmislili i realizovali stručne saradnice škole (psihološkinja i pedagoškinja), saradnica na projektu i volonterka.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj je osnažiti roditelje za kvalitetnije roditeljstvo, ukazati im na eventualne greške prilikom vaspitanja, povećati nivo asertivne komunikacije roditelja, pomoći im da prepoznaju potrebe svoje dece i adekvatno odgovore na njih. Roditeljima treba da budu pojašnjene metode učenja i načini pamćenja; treba ih uputiti na dostupne izvore informacija

(internet) prilikom učenja. Očekuje se da će roditelji biti spremni da reaguju u konkretnim kriznim situacijama, osnaženi znanjima i tehnikama za pružanje podrške svojoj deci tokom školovanja.

Opis pripremnih aktivnosti

Volonterka je pripremila set pitanja o učenju dece; pedagoškinja je pripremila izvode iz pedagoških profila dece (jake strane svakog deteta i mogućnosti za njihovo korišćenje u razvoju); psihološkinja je priredila prezentaciju tehnika učenja i pamćenja; saradnica i volonterka izvršile su tehničku pripremu e-udžbenika i platformi za učenje za prikaz roditeljima.

Opis realizovane aktivnosti

Radionicu je započela volonterka najavom aktivnosti koje slede i razgovorom sa roditeljima o tome kako i koliko njihova deca uče. Roditeljima je ukazano na jake strane koje njihova deca poseduju i koji su načini/mogućnosti da ih iskoriste. Zatim se razgovaralo o poželjnom odnosu roditelja prema deci u pubertetu; roditelji su upućeni na asertivnu komunikaciju sa decom, na postupke koji podstiču dečiji razvoj i podržavaju napredak. Psihološkinja je zatim govorila o tome šta bolje i lakše pamtimo, nakon čega je usledila diskusija. Roditeljima je objašnjeno da nije neophodno da poznaju celokupno gradivo, već da mogu putem digitalne tehnologije pomoći deci pri radu (e-udžbenik, RTS časovi, obrazovni kanali). Na kraju su roditeljima podeljeni lifleti sa tačnim instrukcijama kako se koriste određene digitalne tehnologije, kao i štampani materijal sa linkovima koji bi im služio kao podsetnik. Roditelji su se izjasnili da njihova deca ne koriste elektronske udžbenike. Iako su im data detaljna uputstva za korišćenje, više su bili zainteresovani za obrazovne kanale i snimljene časove koje mogu naći na internetu.

Aktivnost je realizovana većim delom po planu. Pedagoškinja nije prisustvovala radionici, ali je psihološkinja promenila koncept svog izlaganja i povezala temu odnosa u porodici sa načinima prevazilaženja školskog neuspeha i razvojnih kriza u periodu detinjstva i adolescencije.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Radionica je podstakla roditelje na razmišljanje. Odgovarajući na naizgled bezazlena pitanja, roditelji su u sopstvenim odgovorima uočavali propuste i jake strane u odnosima sa svojom decom. Uvideli su mimoilaženje između želja, realnih mogućnosti i uloženog truda.

Roditelje ohrabruje kada čuju iskustva drugih roditelja i shvate da njihove probleme dele i drugi. Međusobno su razmenjivali iskustva i savete, što je bilo veoma interesantno. Razmatrane su teme odnosa u porodici, asertivne komunikacije sa decom, kao i postupci koji podstiču razvoj dece. Dobili su značajne informacije o načinima učenja i pamćenja.

Zanimljivo je da elektronske udžbenike, bez obzira na objašnjenja i ukazivanja na njihovu delotvornost, i dalje ne prihvataju u potpunosti. Snimljeni časovi i materijali im se čine kao pogodniji način učenja. Uključivanje psihološkinje u rad na radionici im mnogo znači i cene njene kompetencije i savete.

Produkti

Kratak vodič kroz digitalno učenje

Prilozi

Како родитељ може помоћи свом детету у савладавању школског градива

Радионица за родитеље Запамти, В А Ж Н О !

Како можемо да користимо сајт „Моја школа“.

Потребно је укуцати дати линк (<https://www.rts.rs/page/school/ci.html>) баш онако како је дат. Затим укуцати податке које нам траже: Основна школа; Разред; Предмет; Име часа.

Један образовни канал је овде: <https://www.youtube.com/c/Sa%C5%A1a%C4%90or%C4%91evi%C4%87Edukacija/videos>

Укуцајте име онога што желите да покажете и објасните својој деци. На интернету ће се појавити мноштво материјала, искористите их. Деци ће бити занимљивије, а те часове су за њих припремили професионалци. На другачији и занимљив начин савладаваће градиво.

Не морате знати све предмете. Важно је да имате потребу да помогнете деци и да знате где можете пронаћи градиво које је потребно деци појаснити.

Стојимо на располагању Вама и Вашој деци!

Часови подршке организовани су **уторком, средом и петком у 12 сати**, у учионици бр. 8. Ту могу написати домаћи задатак и добити додатна објашњења. У сталном смо контакту са наставницима и упућени смо шта је потребно за успешно савладавање градива.

Путем наше групе на месинџеру свакодневно можете да поставите питања везана за градиво, понашање деце у школи и да тражите помоћ.

Хвала Вам што се заједно боримо да наша деца постану добри и образовани људи!

Учитељице: Данијела и Славица, октобар 2022. године.

Subvencije lokalne samouprave za srednjoškolce (radionica sa roditeljima i učenicima 8. razreda)

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je realizovana 16. juna 2022. godine u višenamenskoj sali OŠ „Ljupče Španac“ u Beloj Palanci i trajala je 30 minuta

Učesnici

U radionici su učestvovali učenici osmog razreda i njihovi roditelji.

Neposredni realizatori i saradnici

Aktivnost su osmislili i realizovali saradnica na projektu, volonterka, razredne starešine 8. razreda, predstavnik Tima za profesionalnu orijentaciju, pedagoškinja i opštinska većnica za obrazovanje, omladinu, sport i nacionalne manjine, kao predstavnica LSU.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj je informisanje roditelja o neophodnoj dokumentaciji za ostvarivanje subvencija koje daje Opština Bela Palanka prilikom upisa učenika u srednju školu. Sve roditelje učenika 8. razreda treba upoznati sa uslovima i dokumentacijom koja je neophodna za ostvarivanje prava na subvenciju od strane LSU; treba ih upoznati i sa sajtom „Moja srednja škola“ (www.mojasrednjaskola.gov.rs) na kome mogu da se informišu o svim profilima i zanimanjima, o neophodnoj dokumentaciji i zdravstvenim uslovima (lekarska uverenja ili provera sposobnosti).

Opis pripremnih aktivnosti

Saradnica i volonterka pripremile su štampani materijal i digitalnu tehnologiju potrebnu za prezentovanje sajta. Predstavnica LSU pripremila je predavanje o subvencijama za upis u srednju školu. Razredne starešine osmog razreda, u dogovoru sa predstavnikom Tima za profesionalnu orijentaciju, zadužene su za informisanje roditelja/zakonskih zastupnika o specifičnim pitanjima.

Opis realizovane aktivnosti

Radionici je prisustvovalo petoro roditelja učenika iz ciljne grupe i još 10 zainteresovanih roditelja učenika 8. razreda. Predstavnica LSU informisala je roditelje o tome na koji način njihova deca mogu ostvariti pravo na subvenciju, koja je potrebna dokumentacija i na koji način se

obezbeđuju sredstva za stipendiranje učenika. U drugom delu radionice, saradnica na projektu predstavila je informacije sa sajta „Moja srednja škola“ kao i sve važne kategorije informacija koje na njemu mogu pronaći (vrste zanimanja i profila na teritoriji cele Srbije i opštine). Detaljnija pojašnjenja o izboru zanimanja, profila, polaganju završnog ispita roditeljima/zakonskim zastupnicima dali su razredni starešina i predstavnik Tima za profesionalnu orijentaciju.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

S obzirom na činjenicu da se veliki broj roditelja u ovom periodu nalazi na sezonskim poslovima u drugim mestima, neophodno je prihvatiti dolazak rođaka. Treba omogućiti i veći broj termina, pa i individualne dolaske, kako bi što veći broj zainteresovanih roditelja došao do važnih i neophodnih informacija.

Izazov za tim realizatora predstavljao je zahtev da se jednostavnim rečnikom objasne benefiti nastavka školovanja. Roditelji i rođaci samostalno uviđaju da će nastavak školovanja smanjiti prerane brakove. Žele da sarađuju i da pomognu deci da „sebi obezbede hleba“. Naročito su zabrinuti za žensku decu, kod koje je rizik od dečijih brakova veći.

Uočeno je da subvencije mnogo znače porodicama i da predstavljaju veliku pomoć prilikom školovanja, da su učenici zainteresovani za pripreme za završni ispit, kao i da procenjuju da li imaju odgovarajući broj poena za određena zanimanja.

Produkti

Tokom realizacije aktivnosti, bilo je vidljivo da su roditelji zainteresovani za subvencije LSU i spremni da učestvuju u motivaciji svoje dece za dalje školovanje; roditelji umeju na sajtu „Moja srednja škola“ da pronađu željena zanimanja, informišu se o mogućnostima za upis svoje dece (uslovima, potrebnim dokumentima) i projektuju perspektivu školovanja svoje dece.

PRIMERI DOBRE PRAKSE NASTALI U SREDNJIM ŠKOLAMA

Tehnička škola „Izudin Šušević“ Novi Pazar

Adresa: Vuka Karadžića bb, Novi Pazar

www.tehnickanp.edu.rs

Vizija

Želimo da postanemo škola novih mogućnosti, koja će razvijati kompetencije učenika kroz nastavne sadržaje, teoriju i praksu, uz stalno inoviranje obrazovnih profila, praćenjem razvoja nauke, tehnologije i potreba privrede. Želimo da postanemo škola sa najviše 25 učenika po odeljenju, sa svetlim i opremljenim kabinetima i prijatnim enterijerom, gde će učenici rado dolaziti i osećati da je škola po njihovoj meri (nastava savremena, efikasna, kvalitetna, prilagođena potrebama i interesovanjima učenika, nastavnika i roditelja). Želimo lepo uređeno dvorište, regulisane imovinsko-pravne odnose, bezbedne učenike i dvorište, školsku ulicu, izmešten saobraćaj, sportske terene, zasebnu zgradu samo za našu školu sa fiskalnom salom, da su atmosfera i međuljudski odnosi takvi da obezbeđuju osmeh na licima učenika i radnika, školu bez nasilja bilo kog oblika.

Misija

Misija naše škole je da obrazujemo i vaspitavamo učenike, doprinosimo svestranom razvoju ličnosti učenika, razvijamo kod njih svest o pravima i odgovornostima učenika i građanina, vaspitavamo ih da odgovorno pristupaju obavezama koje nameće njihovo buduće zanimanje, da prate sve novine u struci i nakon izlaska iz škole, a pre svega da neguju humanost. Unapređujemo nastavu kroz stručno usavršavanje nastavnika,

svojim radom i ličnim primerom doprinosimo poboljšanju ugleda škole, podižemo kvalitet života u lokalnoj zajednici, negujemo dobre međuljudske odnose i toleranciju.

U školskoj 2022/23, škola ima 40 odeljenja, a nastava se odvija u dve smene. Obrazovni rad se obavlja kroz 3 područja rada: Elektrotehnika, Mašinstvo i obrada metala i Saobraćaj. U četvorogodišnje obrazovne profile spadaju: Tehničar za kompjutersko upravljanje CNC mašina, Mašinski tehničar za kompjutersko konstruisanje, Mašinski tehničar motornih vozila, Administrator računarskih mreža, Elektrotehničar energetike, Elektrotehničar informacionih tehnologija i Tehničar drumskog saobraćaja. Od trogodišnjih profila u školi postoje: Vozač motornih vozila, Mehaničar motornih vozila/Automehaničar i Električar/Elektroinstalater.

Škola ima ukupno 1.050 učenika (282 u prvom razredu, 297 u drugom razredu, 285 u trećem razredu i 186 u četvrtom razredu). Školu je do sada pohađalo ukupno šestoro romskih učenika, a uspešno su završila školovanje njih dvojica – smer *Vozač motornih vozila*, odnosno *Tehničar drumskog saobraćaja*. Školske 2021/2022. godine školu su pohađala četiri romska dečaka – trojica učenika drugog razreda i jedan učenik prvog razreda obrazovnog profila *Mehaničar motornih vozila*. Dvojica učenika drugog razreda su neredovno pohađali nastavu. Učenik prvog razreda je na lečenju u inostranstvu, tako da je trenutno samo jedan učenik drugog razreda obuhvaćen planom podrške. Učenici romske nacionalnosti putuju do škole iz sela Blaževo (oko 6 kilometara u jednom pravcu).

Ukupan broj zaposlenih u školi je 142, od toga 119 zaposlenih čini nastavno osoblje, a 23 vannastavno osoblje. U školi rade četiri stručna saradnika (pedagog, psiholog i dva bibliotekara).

Poslednjih nekoliko godina, učenici ove škole postižu izvanredne uspehe u oblasti učeničkog preduzetništva, a taj uspeh se ogleda u činjenici da su nekoliko puta predstavljali svoju zemlju na međunarodnim takmičenjima *Dostignuća mladih (Junior Achievements)*. Osim ostvarivanja odličnih rezultata na stručnim takmičenjima u oblasti saobraćaja, elektrotehnike i mašinstva, učenici ove škole spadaju u red vrhunskih

sportista (reprezentativci u boksu, rukometu i fudbalu). Aktivno učestvuju u svim projektima lokalne zajednice koji se tiču mladih i pružaju doprinos unapređenju života mladih i svih ljudi u zajednici.

Ova ustanova je posebno ponosna na učenika iz romske zajednice koji je prvi dobio srednjoškolsku diplomu upravo ove škole.

Sastanak roditelja učenika uključenih u plan podrške sa odeljenskim starešinom i koordinatorkom školskog tima

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Sastanak je održan 5. maja 2022. godine, sa početkom u 17 sati, u prostorijama škole, i trajao je 60 minuta.

Učesnici

Planirano je da na sastanak dođu roditelji dvojice učenika i staratelj jednog učenika (učenici su uključeni u plan podrške).

Neposredni realizatori i saradnici

Sastanak su pripremili i realizovali odeljenski starešina učenika i koordinatorka podrške učenicima u školi.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Sastanak je održan sa ciljem da se roditelji upoznaju sa uspehom i izostancima učenika, i da se, na osnovu zajedničke analize uspeha i

discipline učenika na kraju trećeg klasifikacionog perioda, postigne dogovor sa roditeljima o pružanju podrške učenicima u poboljšanju uspeha, smanjenju izostajanja i redovnijem pohađanju nastave.

Opis pripremnih aktivnosti

Koordinatorica je putem telefonskih poziva obavila pozivanje roditelja i staratelja učenika na sastanak, a učenike je pozvala u neposrednom razgovoru. Pozivanje svih učesnika sastanka obavili su i predstavnici Indiga. Za sastanak su pripremljene kartice za roditelje iz esDnevnika, koje sadrže ocene i izostanke učenika.

Opis realizovane aktivnosti

Sastanku su, pored odeljenskog starešine i koordinatorke podrške, prisustvovali samo jedan učenik i njegova majka. Drugo dvoje pozvanih roditelja/staratelja i njihova deca se nisu pojavili. Iz kasnijeg razgovora došlo se do informacije da je autobus kojim je trebalo da se prevezu pomenutog dana kasnio, odnosno uopšte nije stigao, tako da nisu bili u mogućnosti da dođu u školu. Učenik i njegova majka koji su bili na sastanku došli su u grad ranije zbog drugih privatnih obaveza, pa su došli i na sastanak.

Za sastanak je pripremljen štampani izvod ocena i izostanaka iz esDnevnika, koji pokazuje dinamiku ocenjivanja za svaki pojedinačni predmet, kao i izostanke učenika. Na osnovu ovog izveštaja su na ovom sastanku planirane mere za poboljšanja uspeha učenika. Odeljenski starešina je saopštila broj izostanaka i ocene prisutnog učenika njegovoj majci. Koordinatorica je iznela najvažnije argumente o neophodnosti redovnog pohađanja nastave i upoznala majku učenika s najvažnijim principima kućnog reda škole. Učenik se izjasnio da mu se škola dopada, da ima želju za učenjem i da će se potruditi da što manje izostaje sa nastave. Takođe je postignut dogovor da se saradnja majke sa odeljenskim starešinom poboljša, tako što će se odvijati češća telefonska komunikacija, zbog čega je majka odeljenskom starešini dala broj telefona na koji je uvek možemo dobiti.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Sastanak je protekao u izuzetno pozitivnoj, prijatnoj atmosferi. Svi učesnici su pokazali otvorenost i spremnost da o svemu iskreno razgovaraju. Uspostavljena je komunikacija sa majkom koja je izrazila spremnost

da aktivnije učestvuje u školskom životu deteta i pokazala spremnost za intenzivniju saradnju sa školom. Učenik je jasnije uvideo značaj redovnog pohađanja nastave i sticanja upotrebljivih znanja.

Budući da škola već nekoliko godina pruža dodatnu podršku romskim učenicima, realizacija ovakve aktivnosti ne predstavlja novinu, ali uvek predstavlja izazov. Ne postoji univerzalni šablon koji bismo primenili za prevazilaženje ovog izazova. Na osnovu pređašnjih iskustava, uočeno je da su roditelji mnogo slobodniji i otvoreniji za komunikaciju na individualnim sastancima sa odeljenskim starešinom i koordinatorkom, nego na redovnim roditeljskim sastancima kojima prisustvuju svi roditelji.

Radionica za učenike osmog razreda i njihove roditelje

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Radionica je održana 19. maja 2022. godine, u prostorijama OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, izdvojenog odeljenja u Postenju, i trajala je 60 minuta.

Učesnici

Planirano je da učesnici ove radionice budu učenici osmog razreda pomenutog izdvojenog odeljenja OŠ „Rastko Nemanjić“, i njihovi roditelji.

Neposredni realizatori i saradnici

Radionicu je pripremila i realizovala koordinatorka školskog tima za podršku učenicima romske nacionalnosti, koja je istovremeno pomoćnica direktora i koordinatorka tima za marketing i promociju škole. Radionica je organizovana u saradnji sa kolegama iz izdvojenog odeljenja OŠ „Rastko Nemanjić“ u Postenju.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj ove aktivnosti bio je predstavljanje obrazovnih profila, odnosno plana upisa Tehničke škole za školsku 2022/2023. godinu i motivisanje učenika za nastavak školovanja nakon osnovne škole, kao i podsticanje roditelja za aktivno učešće u pružanju podrške učenicima za nastavak školovanja.

Učenici i njihovi roditelji su detaljno upoznati sa svim obrazovnim profilima koje Tehnička škola nudi pri upisu u prvi razred srednje škole školske 2022/2023. godine, kao i o mogućnostima za zaposlenje ili nastavak školovanja nakon završetka srednje škole. Učesnici su upoznati sa svim vidovima podrške koju mogu dobiti u Tehničkoj školi (apliciranje za stipendiju, časovi dodatne podrške u savladavanju gradiva pojedinih predmeta, pomoć odeljenskog starešine, stručne službe i koordinatora školskog tima u rešavanju problema učenika), kao i o vidovima podrške od strane Grupe za decu i mlade „Indigo“ .

Opis pripremnih aktivnosti

U saradnji sa kolegama iz OŠ „Rastko Nemanjić“ u Postenju, postignut je dogovor o terminu realizacije radionice, obezbeđeno je prisustvo svih učenika osmog razreda i njihovih roditelja, obezbeđeni su neophodni resursi za realizaciju aktivnosti (učionica, računar i video projektor).

Opis realizovane aktivnosti

U pogledu sadržaja, aktivnost je realizovana u skladu sa planom. Međutim, roditelji se nisu odazvali pozivu, tako da su prezentaciji prisustvovali samo učenici osmog razreda. Svi prisutni su aktivno pratili prezentaciju. Učenici su naročito interesovanje pokazali za obrazovni profil Mehaničar motornih vozila. Nije im bio jasan sam naziv zanimanja, pa je koordinatorka pojasnila, odnosno izvršila povezivanje sa nečim što im je već poznato i blisko, a to je zanimanje automehaničar. Koordinatorka je objasnila da se suštinski ta dva obrazovna profila ne razlikuju, osim u nekim teorijskim predmetima, dok se u obavljanju praktične nastave zapravo ne razlikuju. Sledeće pitanje odnosilo se na mogućnost sticanja vozačke dozvole u školi. Koordinatorka je odgovorila da, osim profila saobraćajne struke, mogućnost za sticanje vozačke dozvole postoji i za učenike profila Mehaničar motornih vozila, i detaljno je izložila uslove dobijanja vozačke dozvole. Na molbu koordinatorka da na papiru napišu nazive zanimanja koja im se najviše dopadaju i za koja bi želeli da se osposobe u daljem školovanju, skoro svi učenici su napisali Mehaničar motornih vozila i Vozač motornih vozila. Radionica je protekla u prijatnoj atmosferi. Učenici su sa pažnjom pratili izlaganje koordinatorka o obrazovnim profilima koje Tehnička školi nudi. Vest o realizovanoj radionici postavljena je na sajt Tehničke škole.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Ovakav način prezentacije škole budućim srednjoškolcima je izuzetno zanimljiv, a primenjuje se već nekoliko godina unazad. Iz razgovora sa učenicima došlo se do zaključka da im se najviše dopalo zanimanje Automehaničar i nekoliko njih se izjasnilo da bi voleli da im to bude profesija kojom će se baviti. Koleginice iz škole domaćina bile su veoma predusretljive i kooperativne i deo zasluga za uspešnu realizaciju aktivnosti pripada i njima. Prisustvo koleginice iz Ekonomske škole, kao i predstavnika Indiga dodalo je na vrednosti ovoj aktivnosti. Radionica je bila prilika za naglašavanje značaja nastavka školovanja učenika nakon završene osnovne škole, što je i glavni cilj ove aktivnosti.

Produkti

Jedan od produkata ove aktivnosti je Power Point prezentacija obrazovnih profila Tehničke škole, koja će biti prosleđena kolegama iz Osnovne škole „Rastko Nemanjić” radi daljeg korišćenja u svrhu predstavljanja Tehničke škole učenicima osmog razreda matične škole u Deževi. Za ovu radionicu je pripremljen i film o praktičnoj nastavi u školskim radionicama.

Ekonomsko-trgovinska škola Novi Pazar

Adresa: 28. novembra 163, Novi Pazar

www.ekonomskanovipazar.edu.rs

Vizija

Kao prioritet škole postavlja se korišćenje modernih informacionih tehnologija kako bi se unapredio kvalitet nastave i učenja i obrazovna postignuća učenika. Težimo školi u kojoj se integrišu znanja, veštine i stavovi koji su potrebni svakom pojedincu za lično ispunjenje i razvoj, uključivanje u društveni život i zapošljavanje. Uključivanjem roditelja i socijalnih partnera u rad škole, želimo da doprinesemo kako razvoju škole, tako i lokalne zajednice. U narednom periodu želimo da stvorimo školu koja će biti prepoznatljiva u regionu kao lider obrazovanja u svojim područjima rada. Pored digitalnih kompetencija, težimo ka tome da naši učenici razviju i društvene i građanske kompetencije uz pomoć kojih će, nakon završetka školovanja, biti sposobni da efikasno i konstruktivno učestvuju u radnom i društvenom životu. Ličnost učenika želimo da sagledavamo kroz svestrani razvoj i poštovanje različitosti, kroz rasne, verske, kulturne i druge ravnopravnosti, kroz razvoj veštine komunikacije, a posebno osposobljavanje učenika za profesionalnu karijeru i celoživotno učenje.

Misija

Misija škole je da podstiče učenike da budu odgovorne ličnosti u demokratskom društvu, da imaju odgovoran odnos prema okolini, da budu preduzimljivi, sposobni da rešavaju probleme i da budu orijentisani na celoživotno učenje i lični razvoj. Kontinuirano radimo na stručnom obrazovanju, produbljivanju opšteg obrazovanja i razvoju ličnosti učenika u skladu sa potrebama tržišta rada i lokalne zajednice.

U školskoj 2022/23, škola ima 41 odeljenje i radi u dve smene. U školi postoji pet oblasti rada (ekonomija, pravo i administracija, trgovina, lične usluge i osiguranje) i 11 obrazovnih profila: u trajanju od 4 godine

– službenik u bankarstvu i osiguranju, komercijalista, poslovni administrator, finansijski administrator, finansijsko-računovodstveni tehničar, ekonomski tehničar, pravni tehničar, pravno-poslovni tehničar i tehničar obezbeđenja; u trajanju od 3 godine – frizer i pedikir-manikir.

Ukupan broj zaposlenih u školi je 136, od toga: 106 nastavnika; 1 pedagog, 1 psiholog, 2 bibliotekara, 1 pedagoški asistent, direktor, 2 pomoćnika direktora, 1 sekretar, pomoćni radnici, služba računovodstva, koordinatori.

Škola ima 1140 učenika. Prvi razred pohađa 299, drugi 315, treći 282 i četvrti 244 učenika.

Ekonomsko-trgovinska škola učestvuje u projektu „Partnerstvo na delu“ od 2011. godine. Do sada je škola ostvarila partnerstva sa više škola iz više evropskih zemalja. Prvo partnerstvo je ostvareno sa školom iz Oldenburga u Nemačkoj. Zatim je saradnja ostvarena sa srednjom školom iz Izmira u Turskoj, a nakon toga sa Ekonomskom školom iz Sarajeva, BiH. Zahvaljujući učešću u programu „Erasmus plus“, Ekonomsko-trgovinska škola je putem projekta mobilnosti za srednje stručne škole krenula u realizaciju aktivnosti predviđenih projektom “Friendship, learning and practice between a developed country and a developing country” u 2022. godini.

Ovo je prva srednja škola u Republici Srbiji koja je uvela onlajn učenje kao deo školskog plana i programa. Ovaj projekat je započeo školske 2016/17 i do danas se uspešno realizuje uz pomoć 600 učenika, 88 nastavnika i 2 administratora.

Ekonomsko-trgovinsku školu pohađa dvoje učenika romske nacionalnosti i to učenica II razreda, smer *pedikir-manikir* (prva devojčica iz raseljene romske porodice u Novom Pazaru koja je upisala srednju školu) i učenik III (završnog) razreda, smer *frizer*. Ovi učenici putuju do škole iz sela Blaževo (6 km u jednom pravcu).

Prezentacija Ekonomsko-trgovinske škole iz Novog Pazara učenicima osmog razreda i roditeljima

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Aktivnost je realizovana 23. maja 2022. godine u OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u izdvojenom odeljenju u Postenju, i trajala je 45 minuta.

Učesnici

Na učesće u ovoj aktivnosti bili su pozvani učenici osmog razreda izdvojenog odeljenja OŠ „Rastko Nemanjić“ u Postenju, kao i njihovi roditelji (ukupno oko 20 učesnika).

Neposredni realizatori i saradnici

Ekonomsko-trgovinsku školu su učenicima osmog razreda pomenute osnovne škole predstavili koordinator u nastavi ETŠ, kao i učenici i roditelji učenika ETŠ iz Postenja. Saradnici u realizaciji ove aktivnosti bili su psihološkinja i pedagoška asistentkinja OŠ „Rastko Nemanjić“ iz Novog Pazara.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Prezentacija Ekonomsko-trgovinske škole roditeljima i učenicima osmog razreda OŠ „Rastko Nemanjić“ iz Novog Pazara, u izdvojenom odeljenju u Postenju, imala je za cilj motivisanje učenika i roditelja za upis dece u srednju školu radi sticanja srednjeg obrazovanja, znanja i veština za rad. Cilj je bio i informisanje o svakom obrazovnom profilu pojedinačno, trajanju školovanja, rezultatima učenja i zvanju koje se stiče na

kraju školovanja. Takođe, namera je bila da se naglase oblici podrške učenicima u toku i nakon školovanja, kao što su besplatni prevoz i mogućnost dobijanja stipendije, kao i učestvovanje na raznim tribinama i državnim takmičenjima koja donese nove prilike za razvoj ličnosti, a zatim i sticanje zvanja i mogućnost zaposlenja. Jedan od ciljeva je i prevencija dečijih brakova, jer se očekuje da će deca i mladi koji se duže školuju i dostižu više nivoe obrazovanja, ređe ulaziti u rane brakove.

Aktivnost je planirana sa očekivanjem da će svi učenici obuhvaćeni planom podrške, kao i njihovi roditelji, prisustvovati radionici i učestvovati u neformalnom razgovoru, postavljati pitanja i pokazati interesovanje za svaki smer pojedinačno. Takođe se očekuje da će najmanje jedan učenik obuhvaćen aktivnošću upisati Ekonomsko-trgovinsku školu u Novom Pazaru.

Nakon prezentacije škole i svakog obrazovnog profila, kao i detaljnog opisa onoga čime će se učenici baviti ako upišu srednju školu, učenici osmog razreda i njihovi roditelji će imati jasniju sliku i otvorenu mogućnost da odluče koju će školu, odnosno koji obrazovni profil, upisati.

Opis pripremnih aktivnosti

Pedagoška asistentkinja OŠ „Rastko Nemanjić“ obavila je pozivanje učenika izdvojenog odeljenja u Blaževu i njihovih roditelja da učestvuju u prezentaciji Ekonomsko-trgovinske škole iz Novog Pazara. Koordinatorica nastave ETŠ je pripremila prezentaciju škole i obrazovnih profila i dogovorila se sa učenicima (romske nacionalnosti) ove škole i njihovim roditeljima o učešću u ovoj aktivnosti, kako bi učenicima osmog razreda predstavili svoja iskustva. Roditelji učenika srednje škole su prihvatili da pomognu i doprinesu realizaciji radionice, tako što će pokušati kao učesnici u radionici da motivišu druge roditelje i učenike osnovne škole na nastavak školovanja u srednjoj školi.

Opis realizovane aktivnosti

Radionica je realizovana u skladu sa planom u pogledu sadržaja. U realizaciji radionice učestvovalo je dvoje učenika, jedan roditelj i koordinatorica nastave Ekonomsko-trgovinske škole, kao i pedagoška asistentkinja OŠ „Rastko Nemanjić“. Radionica je realizovana sa osam učenika osmog razreda OŠ „Rastko Nemanjić“, izdvojenog odeljenja u

Postenju. Roditelji učenika osnovne škole nisu prisustvovali radionici, iako su bili pozvani.

Koordinatorica nastave Ekonomsko-trgovinske škole je predstavila školu dajući opšte informacije o školi, a zatim i informacije o svakom obrazovnom profilu pojedinačno, uz detaljan opis načina školovanja i zvanja koje se stiče po završetku škole. Takođe je razgovarala sa učenicima osmog razreda i odgovarala je na njihova pitanja. Zatim su učenici Ekonomsko-trgovinske škole (inače bivši učenici OŠ „Rastko Nemanjić“) i njihovi roditelji podelili svoja iskustva u vezi sa školovanjem u Ekonomsko-trgovinskoj školi.

Učenici osmog razreda su pažljivo pratili prezentaciju i izrazili pozitivno mišljenje o ovakvom načinu upoznavanja sa školom. Najviše su se zainteresovali za obrazovne profile Tehničar obezbeđenja, Frizer i Ekonomski tehničar. Učenik Ekonomsko-trgovinske škole je svojim pozitivnim stavom ohrabrio mlađe učenike i tako ih zainteresovao za nastavak školovanja.

Atmosfera je bila prijatna. Učenici su u toku realizacije radionice imali pozitivan pristup, pokazali su zainteresovanost, aktivno su učestvovali u razgovoru, postavljali su pitanja.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Učenicima osmog razreda je otvorena mogućnost odabira srednje škole i obrazovnog profila na osnovu jasnijih i potpunijih informacija o tome čime će se baviti u budućnosti ukoliko se opredele za neki od opisanih obrazovnih profila. Prikazani su i benefiti u toku školovanja i nakon završetka srednje škole.

Produkti

Za potrebe ove aktivnosti napravljena je prezentacija Ekonomsko-trgovinske škole iz Novog Pazara i njenih obrazovnih profila.

Individualni sastanci sa roditeljima učenika romske nacionalnosti

Vreme i mesto realizacije i trajanje aktivnosti

Individualni susreti sa roditeljima dece obuhvaćene programom podrške održavali su se jednom nedeljno, od aprila do juna (ovde je detaljnije prikazan sastanak održan 21. aprila 2022. godine).

Učesnici

Učesnici ovih aktivnosti su roditelji dvoje učenika romske nacionalnosti koji pohađaju Ekonomsko-trgovinsku školu u Novom Pazaru.

Neposredni realizatori i saradnici

Neposredni realizator individualnih sastanaka sa roditeljima je koordinatorka nastave u Ekonomsko-trgovinskoj školi, odnosno razredni starešina učenice.

Ciljevi i očekivani ishodi aktivnosti

Cilj ovih sastanaka bio je informisanje roditelja o radu i napredovanju njihove dece u školi, ostvarenom uspehu na kraju trećeg klasifikacionog perioda, kao i o aktivnostima i takmičenjima koja se planiraju u školi i u kojima će njihova deca učestvovati. Cilj sastanka održanog 21. aprila bilo je i informisanje roditelja o radionici za predstavljanje Ekonomsko-trgovinske škole učenicima OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, izdvojenog odeljenja u Postenju, i njihovim roditeljima, kako bi ih podstakli na nastavak školovanja.

Očekivani ishod ovih sastanaka je povećana redovnost učenika u pohađanju nastave nakon trećeg klasifikacionog perioda, kao i povećana aktivnost učenika na časovima praktične nastave.

Očekuje se i da će, uz pomoć roditelja i učenika Ekonomsko-trgovinske škole, biti veća zainteresovanost učenika osnovne škole obuhvaćenih planom podrške za nastavak školovanja.

Opis pripremnih aktivnosti

Koordinatorica nastave obavljala je pozivanje roditelja na sastanke i pripremu podataka o učenju, postignućima i redovnosti učenika u pohađanju nastave, a u saradnji sa nastavnicima u školi planirala je aktivnosti u koje će učenici obuhvaćeni planom podrške biti uključeni u predstojećem periodu sa ciljem poboljšanja njihovog školskog uspeha.

Opis realizovane aktivnosti

U razgovoru su roditelji podsticani na redovne dolaske i stalne kontakte sa koordinatorkom nastave i razrednim starešinom. Posebno je naglašeno da treba pomoći jednoj učenici, kod koje treba ojačati motivaciju za učenje. Prilikom individualnih susreta roditeljima su uručivani izveštaji o napredovanju njihove dece i sa roditeljima se razgovaralo o

postignuću i uspehu učenika. Sa roditeljima je postignut dogovor da i oni podstiču svoju decu da se više angažuju na praktičnoj nastavi, da učestvuju na planiranim takmičenjima na kojima će pokazati stečeno praktično znanje.

Postignut je sporazum sa roditeljima da se oni i njihova deca - učenici iz plana podrške angažuju tako što će prisustvovati radionici koja će se održati 5. maja 2022. godine u OŠ „Rastko Nemanjić“, Novi Pazar, u izdvojenom odeljenju u Postenju. Svi zajedno će sa koordinatorkom nastave pripremati aktivnosti za prezentaciju Ekonomsko-trgovinske škole učenicima osnovne škole. Roditelji su pokazali spremnost da se uključe i pomognu u realizaciji planiranih aktivnosti koliko je u njihovoj mogućnosti.

Posebna vrednost realizovane aktivnosti

Pozitivan pristup i ugao gledanja na angažovanje i postignuća učenika, spremnost roditelja na dogovor o podsticanju učenika da se u narednom periodu angažuju u planiranim aktivnostima u školi. Kroz individualne razgovore, roditelji grade poverenje u nastavnike i postaju spremniji da prihvate njihove sugestije u vezi sa obrazovanjem njihove dece.

Tokom realizacije aktivnosti, postignut je sporazum sa roditeljima o tome da podstiču svoju decu da se angažuju na praktičnoj nastavi, da učestvuju na planiranim takmičenjima, kao i da učestvuju na radionici u OŠ „Rastko Nemanjić“ na kojoj će podstaći i osnažiti odluku o nastavku školovanja kod dece koja završavaju osnovnu školu.

UMESTO POGOVORA

Mala po obimu, a velika po značaju, ova **Zbirka primera dobre prakse saradnje obrazovnih ustanova i roditelja u cilju inkluzije raseljene romske dece** nudi moguće puteve izlaska iz zamršenog lavi-rinta realne i poželjne saradnje obrazovnih ustanova sa roditeljima. U kontekstu opšte nesigurnosti izazvane pandemijom Covid-19, koja je globalno zahvatila sve zemlje, institucije i pojedince, izlažući nas ekonomskom, kulturnom, zdravstvenom i socijalnom preispitivanju, tražeći brze i adekvatne reakcije na kritične situacije, može se konstatovati da su posebno pogođene već ionako osetljive grupe, među kojima su izbegla i interno raseljena lica.

„Živeti usput“ je sažet slogan porodica koje pokušavaju da obezbede ekonomsku, zdravstvenu, obrazovnu stabilnost za svoju decu. Ova poslednja, obrazovna stabilnost, u poređenju sa drugim, često ostaje na kraju liste prioriteta u dvostruko ranjivim grupama (romska i raseljena lica), pa opet, roditelji razumeju da je „ići u školu svakog dana“ odraz tako željenog „normalnog“ života.

Zaposleni, saradnici na projektu i volonteri iz obrazovnih ustanova koji su u ovoj Zbirci predstavili primere aktivnosti sa roditeljima, odvažili su se na značajan korak u susret osetljivim porodicama, izlazeći iz postojećih okvira uobičajene saradnje sa roditeljima. Ma kako skromni, ovi koraci su brižljivo planirani, roditeljske brige i strahovi osluškivani, otvarane osetljive teme, pružana podrška, i što je najvažnije, vrtići, osnovne i srednje škole ostavljale su otvorena vrata sa porukom „Tu smo za vas...“.

Sve navedene aktivnosti obiluju atmosferom i doživljajima koji ne staju u reči, pa zato toplo preporučujemo da vam navedeni primeri budu nadahnuće i inspiracija da kreirate svoje aktivnosti u susret svojim porodicama i deci iz osetljivih grupa.

Tatjana Živanović, mentorka

UČIMO S RODITELJIMA

Zbirka primera dobre prakse saradnje obrazovnih ustanova i roditelja u cilju inkluzije raseljene romske dece

Izdavač: Grupa za decu i mlade „Indigo“
Uroša Predića 8, Niš, Srbija
indigo@indigo.org.rs

Za izdavača: Tamara Simonović, izvršna direktorka

Priredivači:
Gordana Đigić
Tatjana Živanović
Petar Todorović
Tamara Simonović

Lektor/korektor: Tamara Simonović

Fotografije: Grupa za decu i mlade „Indigo“, uz saglasnost dece i roditelja

ISBN 978-86-900848-3-8

Publikacija „Učimo s roditeljima“ nastala je u okviru projekta **“Podrška deci tražiocima azila, izbeglicama i raseljenim Romima, kao i obrazovnim ustanovama u Srbiji”**, koji finansira UNHCR (Visoki komesarijat UN za izbeglice), a sprovodi **Grupa za decu i mlade „Indigo“**. Ovo nije publikacija UNHCR-a. Svi izneti stavovi predstavljaju isključivo stavove autora ili izdavača i ne izražavaju nužno stavove UNHCR-a, Ujedinjenih nacija ili njenih država članica.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

376.1(=214.58)(497.11)(0.034.2)
364.4(=214.58)(497.11)(0.034.2)

UČIMO s roditeljima [Elektronski izvor] : zbirka primera dobre prakse saradnje obrazovnih ustanova i roditelja u cilju inkluzije raseljene romske dece / [priređivači Gordana Đigić ... [et al.]]. - Niš : Grupa za decu i mlade Indigo, 2022 (Niš : Grupa za decu i mlade Indigo). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) : tekst ; 12 cm

Sistemske zahteve: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. -
- Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-900848-3-8

- a) Роми -- образовање -- Инклузивни метод -- Србија
- б) Социјална интеграција - Роми -- Србија

COBISS.SR-ID 81971977

